

ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΙΣΤ΄ ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟΝ ΣΥΜΠΟΣΙΟΝ ΣΤΕΛΕΧΩΝ ΙΕΡΩΝ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΝ

ΜΕ ΘΕΜΑ: «ΤΟ ΑΓΙΟΛΟΓΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ»

ΛΑΜΙΑ, 19-21 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 2016

ΟΜΙΛΙΑ

ΠΡΩΤ. ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΕΟΥΣ ΣΤ. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ, Δρ Θ.

**ΘΕΜΑ: ΣΥΝΘΕΣΗ ΝΕΩΤΕΡΩΝ ΑΚΟΛΟΥΘΙΩΝ ΠΡΟΣ
ΤΙΜΗΝ ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ**

ΛΑΜΙΑ, 20 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 2016

Μακαριώτατε, Πάτερ καὶ Δέσποτα,

Σεβασμιώτατε Πρόεδρε τῆς Εἰδικῆς Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς Λειτουργικῆς Ἀναγεννήσεως Ἁγίας
Καισαριανῆς, Βύρωνος καὶ Ὑμηττοῦ κ. Δανιήλ,

Σεβασμιώτατε Ποιμενάρχα τῆς Θεοσώστου Ἱερᾶς Μητροπόλεως Φθιώτιδος κ. Νικόλαε,

Σεβασμιώτατοι,

Θεοφιλέστατοι,

Σεβαστοὶ ἐν Χριστῷ Πατέρες καὶ ἀδελφοί,

Ἐλλογιμώτατοι κύριοι Καθηγητὲς τῶν Πανεπιστημιακῶν Σχολῶν,

Κυρίες καὶ Κύριοι,

Μετὰ πολλῆς χαρᾶς συμμετέχω εἰς τὸ ΙΣΤ΄ Πανελλήνιο Λειτουργικὸ Συμπόσιο μὲ
θέμα: «Τὸ Ἁγιολόγιον τῆς Ἐκκλησίας» ὑπὸ τὴν διπλὴ ἰδιότητα, ὡς ἐκπροσώπου τοῦ κλήρου
τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν μὲ τὴν εὐλογία τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου
Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ.κ. Ἱερωνύμου καὶ ὡς ὁμιλητοῦ τοῦ Συμποσίου μὲ θέμα:
«Σύνθεση νεωτέρων ἀκολουθιῶν πρὸς τιμὴν τῶν Ἁγίων» ποῦ μοῦ ἀνέθεσε ὁ Σεβ. Πρόεδρος
καὶ τὰ σεπτὰ μέλη τῆς Εἰδικῆς Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς Λειτουργικῆς Ἀναγεννήσεως εἰς τὴν
ὁποῖαν καὶ συμμετέχω ἐνεργὰ ὡς μέλος.

Ἱστορία περὶ τῶν νεωτέρων ἀκολουθιῶν. Προσπάθειες ἐντάξεως αὐτῶν στὰ «Μηναῖα».

Σήμερα πολλοὶ ἄνθρωποι, ἀπὸ κληρικούς ἀνωτέρους μέχρι κατωτέρους καὶ
φιλακόλουθους λαϊκούς, καταφεύγουν στοὺς ὕμνογράφους, ποῦ εἰρήσθω ἐν παρόδῳ δὲν
εἶναι καὶ πάρα πολλοί, καὶ ζητοῦν ἐναγωνίως ἢ κατὰ τὴν νεωτερικὴ φράση «παραγγέλουν»
(sic!) τὴ σύνταξη νέων ἱερῶν ἀκολουθιῶν. Μιὰ μερίδα ἐξ αὐτῶν τῶν αἰτούντων δὲν γνωρίζει
ὅλη τὴν ὕμνογραφικὴ παραγωγή τῶν παλαιότερων ὕμνογράφων, εἴτε γιατί δὲν ἔχει εὐκόλη
πρόσβαση σὲ Βιβλιοθήκες, εἴτε ἀκόμη γιατί ζητᾷ ἐπιμόνως κάτι, χωρὶς νὰ σέβεται τὴν
παράδοση τῶν παλαιότερων ὕμνογράφων, εἴτε γιατί θέλει νὰ ἔχει ἰδιαίτερη δική του
φυλλάδα ποῦ νὰ μὴν ὑπάρχει πουθενὰ ἄλλοῦ τὸν κόσμον, εἴτε ἀκόμη ἀπὸ ἔξαρση τιμῆς
πρὸς τὸ συγκεκριμένο πρόσωπον ἁγίου νὰ ἔχει ὅσο γίνεται μεγαλύτερη ἐξύμνηση.

Εἶναι ἀλήθεια κι αὐτὸ ἄλλωστε φαίνεται στὶς ἡμέρες μας ὅτι ὑπάρχει μιὰ ἀμετρία
σὲ πολλὰ πράγματα τῆς Ἐκκλησίας μας σὲ ὅλους τοὺς τομεῖς: ἀρχιτεκτονικούς,
ἀγιογραφικούς, διακοσμητικούς, ψαλτικούς, ἐνδυμασίας, ἀργυροχοῖας κ.ἄ. Αὐτὴ ἡ ἀμετρία
δυστυχῶς περνάει καὶ στὴν ὕμνογραφικὴ παραγωγή. Ἕνα μικρὸ παράδειγμα θὰ καταδείξει
αὐτὴ τὴ νέα κατάσταση: Στὸν Παρακλητικὸν Κανόνα εἰς τὴν Ὑπεραγία Θεοτόκο τῆς κοινῆς
Μικρᾶς Παρακλήσεώς της μετὰ τὸ Ἄξιον Ἑστί, τὸ ὁποῖον εἶθισται νὰ ψάλλει ὁ ἱερεὺς ἐκ τοῦ
ἱεροῦ Βήματος καὶ μάλιστα θυμιάζοντας, ἀκολουθοῦν 6 τροπάρια. Σὲ νεώτερους
ὕμνογράφους παρατηροῦμε ὅτι γίνεται μιὰ ὑπέρβαση στὸν παραδοτέον αὐτὸν ἀριθμὸ.
Ἔτσι συναντοῦμε ἀκροστιχίδες μὲ πολλὰ τροπάρια ἢ ἀκόμη κι ἂν δὲν ὑπάρχει ἀκροστιχίδα,
ὁ ἀριθμὸς τους νὰ ξεπερνάει τὰ δέκα. Ὁ νεώτερος ὕμνογράφος δικαιολογεῖται ὅτι μὲ τὸν
τρόπον αὐτὸ ἐξαιρεῖ τὸν συγκεκριμένο ἅγιον, ποῦ ἀπὸ ἀγάπη καὶ μόνον κινούμενος, θέλοντας
νὰ τὸν τιμῆσει ὑπερβαλλόντως, συγγράφει περισσότερα τροπάρια. Αὐτὴ καὶ μόνον ἡ

χρονική παράταση της διάρκειας του άδομένου μέλους για κάποιον άγιο κάνει τη διαφορά πρὸς ἐκεῖνα τὰ πρόσωπα τῶν ἀγίων πού ἔχουν στή λειτουργική μας ζωὴ μιὰ ἀνωτερότητα τιμῆς καὶ ὕμνολογίας. Δὲν μπορεῖ γιὰ παράδειγμα ἕνας ἅγιος ἀπλὸς νὰ τιμᾶται ὕμνολογικῶς περισσότερο ἀπὸ τὸ πρόσωπο τῆς Ὑπεραγίας μας Θεοτόκου ἢ τοῦ Τιμίου Προδρόμου, ἢ νὰ τιμᾶται περισσότερο ἕνας ἀπλὸς μάρτυρας ἀπ' ὅτι ἕνας Μεγαλομάρτυρας ὅπως ὁ ἅγ. Γεώργιος ἢ ὁ ἅγ. Δημήτριος. Κι ἐπειδὴ ὅπως σημειώσαμε ἡ ἀμετρία δὲν προκαλεῖται μόνον ἀπὸ τοὺς δυναμένους συγγραφεῖς ὕμνογράφους, ἡ ἐπιθυμία πολλῶν φιλακόλουθων πιστῶν, ἀκόμη καὶ ἐπισκόπων καὶ μοναχῶν, τοὺς ὀδηγεῖ σὲ μιὰ τάση ἔξαρσης, μὲ τὴν εὐκόλη δικαιολογία ὅτι κάνουν ὅτι μποροῦν περισσότερο γιὰ νὰ τιμήσουν τὸν δικό τους ἅγιο, ἐπηρεάζοντας ἀκόμη κι αὐτοὺς τοὺς ὕμνογράφους νὰ συγγράψουν κατὰ «παραγγελία». Δεῖγμα κι αὐτὸ τῆς ἀμετροπέπειας. Ποιὸς δύναται σήμερα νὰ τηρήσει αὐτὸν τὸν ἀπλὸ κανόνα πού προαναφέραμε, ἐκτὸς τῶν ὕμνογράφων; Ὑπάρχει εὐθύνη σὲ ὅλους καὶ δὴ σὲ ἐκείνους πού ὀφείλουν νὰ ἐπιδείξουν τὸ μέτρο τῆς ὕμνογραφίας.

Στὸ σημεῖο αὐτὸ παράδειγμα πρὸς μίμησιν εἶναι ὁ ἅγιος Νικόδημος ὁ Ἀγιορείτης, μέγας καὶ δεινὸς συγγραφέας, ἀλλὰ καὶ ὕμνογράφος ἀξιοζήλευτος, ὁ ὁποῖος κατὰ τὴ σύνταξη τοῦ «Θεοτοκαρίου» πού φέρει τὸ ὄνομά του συμπεριέλαβε ὅλη τὴν προγενέστερη ὕμνογραφικὴ παραγωγή τῶν παλαιότερων ὕμνογράφων, σεβόμενος τοὺς κόπους, τὰ ξενύχτια καὶ τὶς πολλὰς θυσίες των, καὶ ὅπου ὑπῆρχε ὕμνογραφικὸ κενὸ ἐκεῖνος τὸ συμπλήρωσε ἐν πλήρει ταπεινώσει.

Ἡ ἀένναος καὶ ἀδιάλειπτη παρουσία τοῦ Ἁγίου Πνεύματος καὶ ἡ θεϊκὴ δυναμικὴ του νὰ παράγει συνεχῶς ἀγίους σὲ ὅλες τὶς ἐποχὰς καὶ σὲ ὅλους τοὺς τόπους τῆς Δεσποτείας τοῦ Θεοῦ μας εἶναι ἡ βιομηχανία πού παράγει συνεχῶς ἀγίους. Γιὰ τὸν λόγο αὐτὸ καὶ ἡ ὕμνογραφία ὡς μέσον ἐξύμνησης τῶν πολλῶν κατορθωμάτων τῶν ἀγίων ἐν τῇ λατρείᾳ τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας δὲν θὰ σταματήσει ποτέ. Αὐτὴ ἡ ὕμνογραφία θὰ ὑπάρχει μέχρι συντελείας τῶν αἰώνων. Εἶναι ἡ φανέρωση τοῦ ζωντανοῦ σώματος τοῦ ἐν Τριάδι Θεοῦ μας νὰ ἀναδεικνύει καὶ στίς πιὸ δύσκολες ἐποχὰς καὶ καιροὺς ἀγίους γιὰ νὰ παρηγορεῖ ὅλους τοὺς πιστοὺς τῆς Ἐκκλησίας ὅτι ζεῖ Κύριος ὁ Θεός. Γιὰ τὸν λόγο αὐτὸ ἡ σύνθεση νέων ἱερῶν ἀκολουθιῶν εἶναι τὸ γεγονός τῆς Ἐκκλησίας. Ὅσο ζεῖ ἡ Ἐκκλησία μας πάντοτε θὰ ὕμνογραφεῖ πρὸς δόξαν Θεοῦ γιὰ νὰ προβάλλει τὰ νέα παραδείγματα τῆς πού εἶναι οἱ νέοι ἅγιοί μας.

Εἶναι ἀλήθεια ὅτι ἡ ὕμνογραφία ἀποτελοῦσε σὲ παλαιότερες ἐποχὰς ἕναν τρόπο μελέτης τοῦ βίου τῶν ἀγίων καὶ ἐκκλησιαστικῶν γεγονότων ἐκ μέρους τῶν πιστῶν. Σήμερα ὅμως πού ὁ περισσότερος κόσμος ἔχει ἀπομακρυνθεῖ ἀπὸ τὴν γλῶσσα τῆς Ἐκκλησίας, κρίμασιν οἷς οἶδεν ὁ Κύριος, καθίσταται δύσκολη ἡ παρακολούθηση τῶν ψαλλομένων ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, ὅταν μάλιστα ὁ τρόπος τῆς ψαλμώδησης τῶν τροπαρίων καὶ γενικῶς τῶν ὕμνων, δὲν παραδίδεται καθαρὰ καὶ ἀνεπιτήδευτα. Γι' αὐτὸ ἡ κατανόηση τῶν ψαλλομένων ἐν τῷ ναῷ δὲν εἶναι μιὰ εὐκόλη υπόθεση, ἀλλὰ προϋποθέτει μελέτη τῶν ὕμνογραφικῶν κειμένων ἐκ μέρους τῶν πιστῶν, πρᾶγμα ἀδύνατον λόγω τῶν πολλῶν μεριμνῶν πού ἔχει ὁ κόσμος. Γιὰ τὴν θεραπεία αὐτοῦ τοῦ προβλήματος ἡ ποιμένουσα Ἐκκλησία, δυστυχῶς ὄχι ἐν τῷ συνόλῳ τῆς, κάνει κάποια βήματα ἐπαινετὰ μὲ ἔκδοση φυλλαδίων πού περιλαμβάνουν τὰ ὕμνολογούμενα τῆς ἡμέρας καὶ ὅπου ὑπάρχουν δύσκολες λέξεις στὰ τροπάρια γίνονται ἐν παρενθέσει σχετικὲς ἐρμηνεῖες. Τὰ φυλλάδια αὐτὰ βασταεῖ ὁ κάθε πιστὸς κατὰ τὴν λατρεία καὶ δύναται μὲ τὸν τρόπο αὐτὸ νὰ θεραπευθεῖ κατὰ πολὺ αὐτὸ πού συμβαίνει στοὺς

περισσότερους πιστούς που δεν έχουν μπροστά τους τα κείμενα για να τα παρακολουθούν και δι' αυτού του τρόπου να συμμετέχουν πιο ενεργά στα της λατρείας. Συγκεκριμένα οι παλαιότεροι ύμνογράφοι όταν συνέγραφαν είχαν μια καλύτερη χρήση και κατανόηση της ελληνικής γλώσσας απ' ότι σήμερα. Άλλα και σήμερα το χάρισμα της ύμνογραφίας που δεν είναι υπόθεση του καθενός, αλλά θεϊον δώρον και χάρισμα που δίδεται σε κάποιους ανθρώπους, το πνεῦμα ὅπου θέλει πνεῖ, υπάρχουν κάποιες δυσκολίες στο χειρισμό της γλώσσας. Κι αυτό όχι γιατί οι ύμνογράφοι δεν ξέρουν τη γλώσσα, δύναται να συμβαίνει κι αυτό, αλλά γιατί οι δυνάμενοι ύμνογράφοι, μελετώντας τα κείμενα και κατανοώντας καλύτερα την γλώσσα, ἐμπλουτίζουν τα ύμνογραφούμενά τους με παλαιές λέξεις και ἐκφράσεις που σήμερα δεν κατανοούνται, για τὸν ἐπιπρόσθετο λόγο ὅτι δεν χρησιμοποιούνται οὔτε και ἀπὸ τοὺς εἰδικοὺς φιλολόγους. Ἡ τάση αὐτὴ τῆς χρησιμοποίησης παλαιῶν λέξεων και φράσεων, ταπεινά φρονοῦμε, ὅτι δημιουργεῖ ἕνα πρόβλημα για τὴν ποιμένουσα Ἐκκλησία νὰ ἐξηγήσει στὸν πιστὸ λαὸ τὶς πάμπολλες ἀπορίες που γεννοῦν τέτοια ὑμνογραφήματα. Ἀντὶ δηλαδή νὰ διευκολύνονται κάπως τὰ πράγματα για τὴν ποιμαντικὴ μας περιπλέκονται και ἀντὶ ὁ λαὸς νὰ καταρτίζεται σύντομα και ἐφικτὰ κατὰ τὰ μέτρα του, ἐμεῖς οἱ τῆς Ἐκκλησίας τὰ περιπλέκουμε και ζητοῦμε ὁ λαὸς νὰ φτάσει στὴν κατανόηση τῆς ἐκκλησιαστικῆς γλώσσας, χωρὶς ὅμως νὰ ἔχουμε δημιουργήσει εἰδικὰ σχολεῖα κατανόησης τῆς ἐκκλησιαστικῆς διαλέκτου!

Στὴν ἱστορία τῆς λατρείας μας ἐκτὸς τῶν γνωστῶν λειτουργικῶν βιβλίων τῶν Μηναιῶν που περιέχουν πολλές για κάθε ἡμέρα ἱερὲς ἀκολουθίες ἀγίων ἢ ἀναμνήσεις θαυμαστῶν γεγονότων, ὑπῆρξαν και ὑπάρχουν κάποιες ἱερὲς ἀκολουθίες που λέγονται «φυλλάδες». Αὐτὲς οἱ φυλλάδες κατὰ βάσιν εἶναι μικρὰ βιβλία ὀλιγοσέλιδα που κοσμοῦν τὶς λειτουργικὲς βιβλιοθηκὲς τῶν ναῶν και τῶν μοναστηριῶν.

«Οἱ φυλλάδες παραδίδουν πολύτιμὴ ὑμνογραφικὴ ὕλη, που συντέθηκε για νὰ καθιερώσει και νὰ διαδώσει τὴν τιμὴ, σὲ μεγάλο ποσοστὸ, κυρίως νέων και τοπικῶν ἀγίων, ὅπως εἶναι οἱ ἰδρυτὲς μεγάλων μονῶν, νεομάρτυρες, πρόσωπα μὲ ὀσιακὸ βίον, ἀλλὰ και παλαιότερων ἀγίων, γνωστῶν μὲν ἀπὸ τὰ βυζαντινὰ χρόνια, που ὅμως, παρὰ τὴν ὑπαρξὴ συναξαριακῆς μνείας, πλήρεις ἀκολουθίες δὲν συμπεριλήφθηκαν στα λειτουργικὰ βιβλία τῆς Ἐκκλησίας. Περιέχουν ἀκόμη εἰδικὲς ἀκολουθίες ἀφιερωμένες στὴν τιμὴ τῶν θαυματουργῶν εἰκόνων, ἰδιαίτερα τῆς Θεοτόκου, συμπληρώνοντας ἔτσι τὶς καθιερωμένες ἀκολουθίες στὸν ἐτήσιο κύκλο τῶν θεομητορικῶν ἐορτῶν. Ὡστόσο οἱ φυλλάδες παραδίδουν και ἀκολουθίες ἀφιερωμένες σὲ ἀγίους που, μολοντὶ ὑμνολογοῦνται στα Μηναιῶν, εὐτύχησαν νὰ ἔχουν πολλαπλὲς ἐκδόσεις τῶν ἀκολουθιῶν τους, συχνὰ μὲ τὴν προσθήκη νέων ὑμνογραφικῶν κειμένων. Εἶναι συνήθως ἅγιοι δημοφιλεῖς και καθολικὰ ἀναγνωρισμένοι (π.χ. Ἅγιος Δημήτριος ὁ μυροβλήτης), ἢ θεωροῦνται ὅτι παρέχουν εἰδικὴ μεσιτευτικὴ προστασία (π.χ. ἅγιος Μόδεστος, ἅγιος Χαραλάμπης). Ἐκτὸς ἀπὸ τὰ ὑμνολογικὰ κείμενα, σχεδὸν κατὰ κανόνα οἱ φυλλάδες περιλαμβάνουν και σύντομο ἢ ἐκτενὲς συναξάριο, κείμενο ὀργανικὰ ἐνταγμένο στὸ σῶμα τῆς ἀκολουθίας μεταξὺ τῆς ἔκτης και τῆς ἑβδόμης ὠδῆς τοῦ κανόνα. Συχνὰ, ἐκτενὲς Βίος τοῦ ἀγίου ἢ διήγησις για τὸ ἐορταζόμενο θαυμαστὸ γεγονός προτάσσεται ἢ ἐπιτάσσεται στὸ ἔντυπο τῆς ἀκολουθίας. Ἔτσι, ὕμνοι και ἀγιολογικὰ ὑπομνήματα παρέχουν στοὺς μοναχοὺς, στοὺς προσκυνητὲς, ἀλλὰ και στοὺς πιστοὺς ἀκόμη και μακρινῶν οἰκισμῶν μιὰν ὀλοκληρωμένη ἐκκλησιαστικὴ ἀκολουθία (συνήθως πανήγυρη) και νὰ γνωρίσουν τὸν βίον, τοὺς ἄθλους και τὴ θαυματουργία τοῦ ἱεροῦ προσώπου τῆς εἰκόνας ἢ τῶν λειψάνων του.

Ἡ χρησιμότητα καὶ ἡ λειτουργικότητα τῶν Ἀκολουθιῶν εἶναι πολὺ σημαντικὴ γιατί ἐξασφαλίζουν ἀδιαμφισβήτητη ἐκκλησιαστικὴ ἀναγνώριση καὶ κύρος στὸ πρόσωπο, προβάλλουν τὴν ἀγιότητά του, συμβάλλουν ἀποφασιστικὰ στὴν ἐξάπλωση τῆς τιμῆς τοῦ Ἁγίου καὶ προσδίδουν αἴγλη τόσο στὸ πρόσωπο ὅσο καὶ στὸ ἱερό του καθίδρυμα. Καὶ ἡ ἐξάπλωση τῆς τιμῆς αὐξάνει αὐτόματα τὴν πνευματικὴ, καὶ κατ' ἐπέκταση τὴν κοινωνικὴ καὶ οἰκονομικὴ ἐμβέλεια τοῦ τελευταίου (Κρίτων Χρυσοχοΐδης, "Ἐντυπες ἀκολουθίες, στὸ www.myriobiblos.gr. Εἰσαγωγή στὸ: Δημοσθένη Στρατηγόπουλου, "Ἐντυπες Ἀκολουθίες Ἁγίων, Συλλογὴ Ντόρης Παπαστράτου, Ἀθήνα 2007).

Τὸ 1926 ὁ λατίνος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν Louis Petit, ἐξέδωσε τὴ Βιβλιογραφία τῶν ἐλληνικῶν ἀκολουθιῶν ποὺ τυπώθηκαν ἀπὸ τὸ 1626 ὡς τὸ 1925 (πρόλαβε καὶ συμπεριέλαβε στὸ ἔργο του καὶ δύο ἀκολουθίες ποὺ ἐκδόθηκαν τὸ 1926). Τὸ ἔργο περιέλαβε τὶς ἀκολουθίες ποὺ ἐμφανίσθηκαν εἴτε αὐτοτελῶς εἴτε σὲ σύμμικτους τόμους εἴτε ὡς συμπλήρωμα κάποιου ἄλλου ἔργου (π.χ. προσκυνηταρίου ἢ μονογραφίας). Ὁ Petit, παρὰ τὶς εὐλογες ἐλλείψεις ἐνὸς corpus ποὺ ἐμφανίζεται γιὰ πρώτη φορά, ἀνέδειξε τὸν ἐντυπωσιακὸ ὄγκο ἐνὸς ὑλικοῦ ποὺ ἐκδόθηκε σὲ διάστημα τριῶν αἰώνων. Ὡστόσο, παρὰ τὸν τίτλο τοῦ ἔργου, ἡ περιγραφή τοῦ περιεχομένου τῶν ἀκολουθιῶν ἐστίασθη περισσότερο στὴν παρουσίαση ἀγιολογικῶν κειμένων (Βίων, συναξαρίων, διηγήσεων, ἀναμνήσεων θαυμάτων) παρὰ στὴν ἀνάλυση τοῦ ὑμνολογικοῦ περιεχομένου. Γιὰ τὰ ὑμνολογικὰ κείμενα, μολοντὶ ἀναγνωρίζει τὴν ἀνάγκη γιὰ τὴ σύνταξη ἐνὸς repertoire γιὰ τοὺς κανόνες καὶ τοὺς ὕμνους, ἀναφέρει, ὄχι συστηματικὰ, μόνο τὸν ποιητὴ, ἐφόσον τὸ ὄνομά του παραδίδεται στὴν ἀκολουθία. Δὲν εἶναι συμπτωματικὸ ὅτι τὸ βιβλίον του δημοσιεύθηκε στὴν ἐκδοτικὴ σειρὰ *Subsidia Hagiographica*, ποὺ ἐγκαινιάσθηκε ἀπὸ τὴ *Societe des Bollandistes*, ὁμάδα κατεξοχὴν ἀγιολόγων μὲ μακρὰ παράδοση στὴν ἔρευνα καὶ ἔκδοση τῶν μεσαιωνικῶν ἀγιολογικῶν κειμένων καὶ μελέτες ποὺ σχετίζονται ἄμεσα μὲ τὴν ἀγιολογία καὶ ὄχι τὴν ὑμνογραφία.

Στὴν ἴδια γραμμὴ στοιχεῖ καὶ ὁ F. Halkin, ποὺ τὸ 1948, ὡς συμπλήρωμα στὸν Petit, δημοσίευσε τὴ βιβλιογραφία γιὰ τὶς γνωστὲς σ' αὐτὸν καραμανλίδικες ἐκδόσεις τῶν ἀκολουθιῶν.

Γιὰ τὸν Petit οἱ ἀκολουθίες περιέχουν ἀναρίθμητες πληροφορίες στοὺς θεολόγους καὶ στοὺς λαογράφους, ἐνῶ δὲν ἔχουν τίποτε νὰ προσφέρουν στοὺς ἱστορικούς. Συντεθειμένες γιὰ τοὺς ἀπλοϊκοὺς πιστοὺς, μεταφέρουν ἕναν αὐθορμητισμὸ καὶ μιὰ τόλμη ἐκφράσεων μέσα ἀπὸ τὰ ὁποῖα ἀποκαλύπτεται τὸ βάθος τῆς λαϊκῆς ψυχῆς καὶ ἀναδεικνύονται τὰ προτερήματα καὶ τὰ ἐλαττώματα ἐνὸς εὐφυοῦς λαοῦ. Τὰ κείμενα τῶν ἀκολουθιῶν, ὅπου ἡ ἀναλήθεια εἶναι παρούσα σὲ κάθε σελίδα, ἀπηχοῦν ἀνταγωνιστικὴ τοπικιστικὴ φιλοπατρία, ἀντιτουρκισμὸ καὶ ἀντιλατινισμὸ. Τὰ ὑμνολογικὰ κείμενα εἶναι ἄσματα ἄθλιας ποιότητος συντεθειμένα ἀπὸ ἄτεχνους ὑμνογράφους καὶ ἐκδεδομένα ἀπὸ αὐτοσχέδιους ἐκδότες.

Παρὰ τὶς ἐλλείψεις καὶ τὴ μεροληπτικὴ κρίση γιὰ τὸ βιβλιογραφούμενο ὑλικό, ἡ ἐργασία τοῦ Petit προώθησε σημαντικὰ τὴ μεταβυζαντινὴ ἀγιολογικὴ ἔρευνα καὶ στάθηκε ἡ ἀφορμὴ γιὰ τὴν ἀναζήτησιν ἀβιβλιογράφητων ἀκολουθιῶν καὶ τὴν περιγραφή τους μὲ μεγαλύτερη πληρότητα.

Οι πρώτες συμπληρώσεις στη Βιβλιογραφία των ακολουθιών έγιναν από τον Σωφρόνιο Εύστρατιάδη, ο οποίος περιέλαβε και τις ακολουθίες που εκδόθηκαν ως το 1932. Γνώστης και έρευνητής της εκκλησιαστικής ύμνολογίας, συμπληρώνοντας τις παραλείψεις του Petit, δεν περιορίστηκε στην άναγραφή των αγιολογικών κειμένων, αλλά επέκτάθηκε και στην ανάλυση του ύμνολογικού περιεχομένου των ακολουθιών δεν κατέγραψε μόνον τους κανόνες των αγίων, των οποίων οι ακολουθίες περιέχονται στα Μηναῖα.

Προσθήκες αποκλειστικά στη Βιβλιογραφία του L. Petit έγιναν από τον καθηγητή Κρίτωνα Χρυσοχοΐδη στα μέσα της δεκαετίας του 1970, με ανάλυση ύμνολογικού περιεχομένου και προσθήκη πίνακα με τὰ incipit των κανόνων και των άκροστιχίδων.

Ίκανός αριθμός προσθηκών έπισημάνθηκε και περιλήφθηκε σέ έργασίες που συμπληρώνουν τις γενικές έλληνικές βιβλιογραφίες του E. Legrand, των Δ. Γκίνη-Β. Μέξα, του Φ. Ήλιου και των Φ. Ήλιου-Πόπη Πολέμη.

Η διοίκηση της Έκκλησίας από τὰ χρόνια της Τουρκοκρατίας δεν φάνηκε πρόθυμη νὰ ένσωματώσει τή νέα ποιητική ύλη στη λατρευτική πρακτική της. Τὰ κείμενα των φυλλάδων που έκπροσωπούν εκατοντάδες νέων έορτών, και όχι μόνον, παρέμειναν σχεδόν κατά κανόνα έξω από τὰ Μηναῖα των δώδεκα μηνών... Όστόσο δεν έλειψαν οι απόπειρες προσθηκών ύμνολογικών κειμένων στα έντυπα Μηναῖα που άρχισαν νὰ κυκλοφορούν από τὸ 1526, και ως τὸν 20^ο αἰώνα γνώρισαν άλλεπάλληλες εκδόσεις. Όπως εϋστοχα έπεσήμανε έδῶ και τριάντα χρόνια ὁ Φ. Ήλιου, δεν διαθέτουμε άκόμη μιὰ συνολική μελέτη για τήν έντυπη παράδοση και τήν ιστορία των λειτουργικών βιβλίων στα χρόνια της Τουρκοκρατίας.

Μεγάλο θέμα προκύπτει με τις έπεμβάσεις, προσθήκες και διορθώσεις των διορθωτών των Μηναίων. Αϋτή η πράξη έχει μιὰ μεγάλη ιστορία στην οποία έμπλέκονται πολὺ οι ιδιωτικές πρωτοβουλίες, πολλές φορές αυθαίρετες χωρίς τήν έγκριση του Οίκουμενικού Πατριαρχείου. Τὸ θέμα έμπλέκεται με τήν άλλαγή του τόπου της εκδόσεως από τήν Δύση στην Άνατολή. Μαρτυρίες για καταδίκη των προσθηκών και αποκλεισμό τους από τή λατρεία άνάγονται στὸν 19^ο αἰ. και δεν στηρίζονται σέ κάποια σύγχρονη πηγή(Κρίτων Χρυσοχοΐδης, ὁ.π.).

Από τὸν 16^ο αἰ. ξεκινάει σιγά σιγά νὰ έμφιλοχωρεῖ στις εκδόσεις των Μηναίων η διάθεση για προσθήκες, διορθώσεις και έπεμβάσεις στα ύμνολογικά κείμενα. Τὸ που θα καταλείξει κάτι τέτοιο εἶναι γνωστό. Όδήγησε πολλές φορές στην παραμόρφωση των ίδιων των ύμνων. Άλλα έγραφε ὁ συντάκτης ύμνογράφος και άλλα κατέληξε τὸ κείμενο με τις προσθήκες και βελτιώσεις.

Πρῶτος βελτιωτής που έκανε προσθήκες ἦταν ὁ Πρωτοπαπᾶς Ναυπλίου Νικόλαος Μαλαξός που κατέφυγε στη Βενετία εξαιτίας των Όθωμανών, και που από τὸ 1548 ἔως 1549 και από τὸ 1551 ἔως 1552 έμπλουτίζει τις ακολουθίες των Αγίων με δικές του συνθέσεις. Μαζί του άπασχολήθηκε και συνεργάστηκε ὁ άδελφός του Γρηγόριος Μαλαξός. Η ὄλη προσπάθειά τους έφθασε μέχρι τὸ 1584.

Τὸ 1760-1761 γίνεται μιὰ δεύτερη απόπειρα διορθώσεως μετὰ προσθηκών στα Μηναῖα από τὸ τυπογραφείο του Δημητρίου Θεοδοσίου στη Βενετία. Αποτέλεσμα αϋτῆς της προσπάθειας ἦταν νὰ εκδοθεῖ ἕνα Πατριαρχικό έγγραφο του Ίωαννικίου Γ' του 1761

πού εκδόθηκε για να καταδικάσει την ενέργεια του τυπογράφου. Αναφέρει το έγγραφο: «ὅτι ἐτόλμησε προσθῆναι καὶ παρενεῖραι νεωτέρους τινὰς ἀγίους μὴ περιεχομένους ἐν τῇ παλαιᾷ τυπογραφίᾳ τῶν πρὸ τοσοῦτου χρόνου τύποις ἐκδεδομένων Μηναιῶν καὶ πανταχοῦ ἀναγινωσκομένων». Ἡ ενέργεια τοῦ Θεοδοσίου ἔγινε χωρὶς τὴν ἔγκριση τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας καὶ κρίθηκε ἀπὸ τὸν πατριάρχη ὡς ἀντικανονικὴ (=πρᾶγμα ἀπεμφαῖνον καὶ ἀπρόσφιλον καὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν ὄρωντε καὶ κανόνων ἀλλότριον). Στὸ Πατριαρχικὸ ἔγγραφο διευκρινίζεται ὅτι οἱ προσθαφαιρέσεις στὰ ἱερὰ βιβλία ἀπαγορεύονται καὶ ἂν κριθεῖ ἀναγκαῖο νὰ γίνῃ κάποια ἀλλαγὴ, αὐτὴ πρέπει νὰ ἔχει συνοδικὴ ἔγκριση. Ἡ ἐλευθερία ἐν τοῖς ἱεροῖς βιβλίοις ἐπιφέρει σκάνδαλα, ἀνατρέπει τὴν κανονικὴ ἀκρίβεια καὶ ἐγκυμονεῖ τὸν κίνδυνο νὰ ὑπεισέλθουν στὴ λατρεία Ἅγιοι μὴ ἀναγνωρισμένοι ἀπὸ τὴν ἐπίσημη Ἐκκλησία. Γιὰ τὸν λόγο αὐτὸ ὁ πατριάρχης ἀπαγορεύει τὴ χρῆση τους στὴν Ἀνατολή, ἐπισείοντας τὴν ποινὴ τοῦ ἀφορισμοῦ, καὶ συνιστᾷ τὴν «ὀρθόδοξη» ἔκδοση τῶν Μηναιῶν τοῦ τυπογραφείου τῶν Γλυκῆδων (Κ. Σάθας, *Μεσαιωνικὴ Βιβλιοθήκη, Γ', Βενετία 1873, 192-193. Βλ. καὶ Ἑλένη Ἀγγελομάτη-Τουγκαράκη, Μιὰ πατριαρχικὴ καταδίκη τοῦ τυπογραφείου τοῦ Δημητρίου Θεοδοσίου (1761), Ὁ Ἑρανιστῆς 18 (1986) 86*).

Τὸ Πατριαρχικὸ ἔγγραφο εἶναι ἀποκαλυπτικὸ γιὰ τὴν ἀρνητικὴ στάση τῆς ἐπίσημης ἐκκλησίας κατὰ τὸν 18^ο αἰ. στὴν εἰσαγωγὴ ἀκολουθιῶν νέων ἀγίων στὴ λατρευτικὴ πρακτικὴ τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας, ἀλλὰ καὶ γιὰ τὴν ἐπιφυλακτικότητά τῆς ἀγιότητάς τους. Ἡ ἐπιφυλακτικὴ αὐτὴ τακτικὴ, τουλάχιστον ὡς πρὸς τὸ θέμα τῶν ὑμνολογικῶν καινοτομιῶν, τηρήθηκε καὶ στὶς ἀναθεωρήσεις καὶ διορθώσεις τῶν ἔντυπων Μηναιῶν πού ἐπιχειρήθηκε στὸν 19^ο αἰ. καὶ ἔφεραν τὴν ἔγκριση τοῦ πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως (Κρίτων Χρυσοχοϊδης, ὁ.π.).

Τελικὰ ἡ ἀναθεώρηση τοῦ κειμένου τῶν ἐντύπων Μηναιῶν ἀνατέθηκε στὸν ἱμβριο λόγιο ἱερομόναχο Βαρθολομαῖο Κουτλουμουσιανὸ καὶ συντελέσθηκε μὲ τὴν ἐκκλησιαστικὴ ἔγκριση.

Ὁ προβληματισμὸς γιὰ τὴν τύχη τῶν νέων Ἀγίων καὶ τῶν φυλλάδων τους, πού ἐν τῷ μεταξύ, προϊόντος τοῦ 19^{ου} αἰ., συνεχῶς αὐξανόταν, ἐπανερχόταν, ἄλλοτε ὑπαινικτικὰ καὶ ἄλλοτε διατυπωμένος μὲ περισσότερη σαφήνεια, κάθε φορὰ πού ἀνακινεῖτο τὸ θέμα τῆς ἀποκατάστασης τῶν λειτουργικῶν βιβλίων καὶ ἰδιαίτερα τῶν Μηναιῶν.

Ὁ μόνος ἐκ τῶν ἐπισκόπων πού ἀνέλαβε προσωπικὸ ἀγῶνα γιὰ τὴν εἰσαγωγὴ νέων ἀκολουθιῶν στὰ Μηναιᾶ εἶναι ὁ Ἀρχιμ. Ἰωάννης Μαρτίνος, μετέπειτα ἐπίσκοπος Γόρτυνος καὶ Μεγαλοπόλεως, ὑμνογράφος καὶ γνώστης τῆς βυζαντινῆς μελοποιίας (1896). Αὐτὸς ὑπῆρξε πιὸ τολμηρὸς στὶς ἐπεμβάσεις του: πλούτισε τὶς μνήμες πολλῶν ἀγίων μὲ ἀπολυτικὰ πού συνέθεσε ὁ ἴδιος καὶ παρενέβαλε ἀκολουθίες στὰ Μηναιᾶ.

Διερωτᾶτο ὁ ἴδιος: «Διὰ τί λοιπὸν νὰ μὴν ἀναπληρῶνται τὰ κενὰ ὑπὸ τῶν κατὰ καιροὺς ἀναφαινομένων δοκίμων καὶ κρατίστων ὑμνογράφων, μετὰ τὴν ἐπιθεώρησιν καὶ ἔγκρισιν τῆς Ἐκκλησίας; Διὰ τί ἐν τοῖς νέοις Μηναιαίοις νὰ μὴ συμπεριληφθῶσι καὶ αἱ ἀκολουθίαι ἀγίων... οὗς ὁ Θεὸς διὰ σημείων καὶ θαυμάτων ἐδόξασε; Τῶν Ἀγίων τούτων ἑορταζομένων καὶ τῆς ἀκολουθίας αὐτῶν ἀπὸ φυλλάδας ψαλλομένης, τί τάχα διαφέρει ἢ φυλλάς τοῦ Μηναιίου;» (Κρίτων Χρυσοχοϊδης, ὁ.π.). Πάντως δὲν προέβη ὡς φαίνεται ὁ ἐν λόγω Ἐπίσκοπος σὲ πολλὰς προσθήκας γιὰτὶ εἶναι ἀμφίβολο ἂν εἶχε τὴ στήριξη τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος γιὰ τὴν ὁποία ἐργαζόταν καὶ ἔκανε τὴν ὑπακοή του.

Τὸ 1932 συνεστήθη μιὰ νεὰ πατριαρχικὴ Ἐπιτροπὴ ἐπὶ Πατριάρχου Φωτίου τοῦ Β΄ γιὰ τὴ διόρθωση τῶν ἐκκλησιαστικῶν βιβλίων ἢ ὅποια τελικὰ δὲν εὐόδωσε νὰ φέρει κάποιον ἀποτέλεσμα.

Ἀπὸ τὰ ἀνωτέρω ἐκτεθέντα γίνεται σαφές ὅτι στὸν 19^ο καὶ 20^ο αἰ. οἱ ἐπίσημες ἐκκλησιαστικὲς ἀρχές, τόσο στὴν Κων/πολὴ ὅσο καὶ στὴν Ἀθήνα, παρέμειναν διστακτικὲς στὴν ἔνταξη μεγάλου ἀριθμοῦ νέων προσώπων στὸν ἐτήσιο λειτουργικὸ κύκλο, χωρὶς νὰ ἀμφισβητοῦν τουλάχιστον εὐθέως τὴν ἀγιότητά τους. Καὶ τοῦτο γιὰτὶ ἡ εἰσαγωγή τῶν ἀκολουθιῶν τους στὰ Μηναῖα θὰ σήμαινε αὐτόματα τὸν καθολικὸ καὶ ὑποχρεωτικὸ ἑορτασμὸ τους ἀπὸ τὸ σύνολο τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας, τουλάχιστον τῆς ἐλληνοφώνης, θὰ διέυρυνε ἴσως ἄκριτα τὴ γεωγραφικὴ ἐμβέλεια τοπικῶν λατρευτικῶν συνηθειῶν καὶ θὰ δημιουργοῦσε ὀγκώδη καὶ δύσχρηστα βιβλία, ἐπιπιμῆκύνοντας συγχρόνως τὸν χρόνον τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἀκολουθιῶν.

Μιὰ προσπάθεια διαχειρήσεως αὐτοῦ τοῦ ὑμνολογικοῦ ὄγκου ἦταν ἡ ἐπαινετὴ προσπάθεια τοῦ ἱερέως τῆς Σκιάθου Γεωργίου Ρήγα (1884-1961), συγγραφέως ἀκολουθιῶν καὶ ἄριστου γνώστου τῆς βυζαντινῆς μουσικῆς. Ἀπὸ τὸ 1900-1928 συγκρότησε ὀγκωδέστατον καλλιγραφημένο χειρόγραφο (διαιρεμένο σὲ δύο ἡμίτομους) μὲ ἀκολουθίαι ἀγίων, ποὺ θὰ μποροῦσε νὰ χαρακτηριθεῖ ὡς ἀπόπειρα γιὰ τὴ δημιουργία μιᾶς παράλληλης σειρᾶς συμπληρωματικῶν Μηναίων. Ὁ ἴδιος δὲν θεωρεῖ ὅμως ἀπαραίτητον καὶ πρέπον νὰ χρησιμοποιοῦνται ἀπὸ ὅλες τὶς Ὁρθόδοξες Ἐκκλησίας, παρὰ μόνον ὅπου τὸ καλεῖ ἡ ἐκκλησιαστικὴ ἀνάγκη ἢ ὁ ἐπιχωριάζων κατὰ τόπους ἑορτασμὸς κάποιων ἀγίων.

Τὸν ἐπιχωριάζοντα ἑορτασμὸ τῆς τιμῆς μιᾶς μεγάλης ομάδας ἀγίων, καὶ συγκεκριμένα τῶν ἀγίων τῆς Κύπρου, ἔρχεται νὰ καλύψει ἡ πρόσφατη ἔκδοσις μιᾶς σειρᾶς «τοπικῶν» Μηναίων (Κρίτων Χρυσοχοῖδης, ὀ.π.). Τὸ ἴδιο ἔγινε μὲ τὸ γνωστὸ Χιακὸν Λειμωνάριον, Εὐρυτανικὸν Λειμωνάριον κ.ἄ.

Στὴ Φιλοσοφικὴ Σχολὴ τοῦ Πανεπιστημίου Κρήτης ξεκίνησε πρὶν ἀπὸ χρόνια ἡ τολμηρὴ ἀπόπειρα συλλογῆς ὅλων τῶν ὑμνολογικῶν κειμένων ποὺ ἀφοροῦν Ἁγίους καὶ ἀναμνήσεις θαυμαστῶν γεγονότων καὶ χρονολογοῦνται ἀπὸ τὸ 1453 ὡς τὸν 20^ο αἰ. Ἀπόπειρα αὐτῆς τῆς προσπάθειας καὶ στόχος τοῦ προγράμματος εἶναι ἡ δημιουργία μιᾶς ἠλεκτρονικῆς τράπεζας δεδομένων ποὺ θὰ περιέχει τὶς πληροφορίες μιᾶς «Νεοελληνικῆς ἀγιολογικῆς βιβλιοθήκης». Τὸ ἐγχεῖρημα αὐτῆς τῆς ἐργασίας ἀνέλαβε καὶ παρουσίασε ὁ καθηγητὴς κ. Θ. Δετοράκης (Ἡ *Bibliotheca Hagiographica Neograeca. Ἐνα ἐρευνητικὸ πρόγραμμα στὸ Πανεπιστήμιον Κρήτης, Οἱ ἥρωες τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας. Οἱ νέοι ἅγιοι, 8^{ος}-16^{ος} αἰ, Ἀθήνα 2004, 369-373, Ἐθνικὸ Ἰδρυμα Ἐρευνῶν. Ἰνστιτοῦτο Βυζαντινῶν Ἐρευνῶν, Δεινὴ Σύμπόσιον 15).*

Ὅλη αὐτὴ ἡ προσπάθεια ποὺ ἔγινε καὶ γίνεται μέχρι σήμερον συμπεριλαμβανομένων καὶ ὅλων τῶν νέων παραγωγῶν, δοκίμων καὶ μὴ, ἐκτυπωμένων, ἐγκριθέντων καὶ μὴ, ὀφείλουμε ὡς Ἐκκλησία νὰ τὸ διαφυλάξουμε μὲ κάθε τρόπο. Ἦδη ἐπιστημονικὲς μελέτες τοῦ Σεβ. Μητρ. Κίτρον καὶ Κατερίνης κ. Γεωργίου Χρυσοστόμου ἀνέδειξαν τὸ περίτρανον ὑμνογραφικὸ ἔργον τοῦ ἀειμνήστου Ὑμνογράφου τῆς Μ.Τ.Χ.Ε. Γερασίμου Μικραγιαννανίτου (Ἀρχιμ. Γεωργίου Χρυσοστόμου, Γεράσιμος μοναχὸς ὁ Μικραγιαννανίτης, Μιὰ τεσσαρακονταετία ὑμνογραφικῆς διακονίας, ἥτοι κατάλογος ἐκδομένων καὶ ἀνεκδότων ἀκολουθιῶν καὶ κανόνων αὐτοῦ (1930-1970), Ἀθήνα 1971. Γιὰ τὸν Γεράσιμον καὶ τὰ χειρόγραφα του βλ. Γ. Χρυσοστόμου, Ὁ

ὕμνογράφος Γεράσιμος Μικραγιαννανίτης καὶ οἱ ἀκολουθίες του σὲ ἀγίους τῆς Θεσσαλονίκης, Θεσσαλονίκη 1997. Γ. Χρυσστόμου, Τὸ ἔργον τοῦ ὕμνογράφου Γερασίμου Μικραγιαννανίτου. Εὐρετήρια, Θεσσαλονίκη 1997. Στὸ ἴδιο εἶναι ἀφιερωμένα τὰ Πρακτικὰ Συμποσίου ποῦ ἔλαβε χώρασθὴ Βέροια (Υμνήτωρ, Τόμος ἀναμνηστήριος Γέροντος Γερασίμου μοναχοῦ Μικραγιαννανίτου, Βέροια 2001). Ἀκόμη καὶ ὁ ἀείμνηστος Μητροπολίτης Μηθύμνης Ἰάκωβος Μαλλιάρος (1965-1984) μᾶς κατέλιπε ἕνα ἀξιόλογο ὕμνογραφικὸ ἔργο μὲ νέες ἀκολουθίες ἀγίων (Πλήρης ἐργογραφία του: Μητροπολίτου Μηθύμνης Ἰακώβου Μαλλιάρου, Τὰ ἐκδοθέντα ἔργα μου, Μυτιλήνη 1984 (μεταθανάτια ἔκδοση μὲ τὴν ἐπιμέλεια τοῦ Ἀρχιμ. Νικόδημου Παυλόπουλου). Καὶ ἄλλες παρόμοιες ἐργασίες ποῦ ἔγιναν ἢ γίνονται ἢ βρίσκονται καθ' ὁδὸν πρὸς ἀνάδειξιν τοῦ ὕμνολογικοῦ ἔργου νεωτέρων ὕμνογράφων, θὰ βοηθήσουν στὴν καταγραφή ὄλων τῶν ὕμνογραφικῶν παραγωγῶν. Αὐτὸ θὰ βοηθήσει τὴν ποιμένουςα Ἐκκλησία νὰ ἀποφασίσει γιὰ τὰ δόκιμα καὶ μὴ ἔργα πρὸς διαφύλαξιν αὐτῆς τῆς ὕμνολογικῆς παράδοσης.

Ὁ καθηγητὴς Κρίτων Χρυσοχοΐδης θὰ σημειώσῃ σχετικά μὲ τίς νέες ἀκολουθίες ὅτι: «Ἡ μεγάλη σὲ ὄγκο συγγραφικὴ παραγωγή τῶν σύγχρονων ὕμνογράφων ἀσφαλῶς ἀναβιώνει τὴ λαμπρὰ παράδοση τῆς βυζαντινῆς ποίησης. Ἀπὸ τὸ ἔργο τους δὲν λείπει τὸ ταλέντο, ἡ ἔμπνευση καὶ ἡ πρωτοτυπία, ὅση ἐπιτρέπεται νὰ ἐκδηλωθεῖ μέσα στὰ καθορισμένα πλαίσια συγγραφῆς μιᾶς ἀκολουθίας. Ἰστόσο, ἡ θεματολογία τῶν συνθέσεών τους ἀναφέρεται, σὲ πολὺ μεγάλο ποσοστὸ, σὲ νέους ἀγίους καὶ ταυτίζεται μὲ ἐκείνη τῶν πολλῶν μεταβυζαντινῶν καὶ νεωτέρων ὕμνογράφων «τοπικῆς» ἐμβέλειας, τῶν ὁποίων ἡ παραγωγή κυκλοφόρησε σὲ παλαιᾶ καὶ δυσεῦρετες σήμερα φυλλάδες ἢ παραμένει ἀνέκδοτη. Τὸ γεγονός αὐτὸ εἶχε ὡς συνέπεια ἀξιόλογα ποιητικὰ ἔργα, γραμμένα μὲ αὐθορητισμὸ, νὰ παραδίδονται στὴ λήθη ἢ νὰ ἀγνοοῦνται. Ἔτσι πολὺ συχνὰ παρατηρεῖται τὸ φαινόμενο τῆς συγγραφῆς, ἔκδοσης καὶ εἰσαγωγῆς στὴ λατρεία νέων ἀκολουθιῶν, ἐνῶ ὑπάρχουν οἱ παλαιᾶ ποῦ διατηρήθηκαν σὲ λειτουργικὴ χρῆση ἴσως γιὰ αἰῶνες. Ἡ ἀνάδειξή τους μὲ τὴν περιγραφή τῆς Συλλογῆς πιθανὸν νὰ συμβάλῃ στὴν ἐπαναχρησιμοποίησή τους στὴ λατρευτικὴ πράξη τῆς Ἐκκλησίας».

Σύγχρονοι Ὑμνογράφοι

Δοξάζουμε τὸν ἐν Τριάδι Θεὸ μας ποῦ καὶ σήμερα μᾶς ἔδωσε νέους ὕμνογράφους. Μιὰ ἀπλὴ καὶ μόνον καταγραφή τῶν ὀνομάτων τους πιθανὸν νὰ ἀποτελέσει καὶ μιὰ βάση γιὰ τὴν ἀνάδειξή τους στὸ στερέωμα τῆς μεγάλης σειρᾶς τῶν μεγάλων ὕμνογράφων.

Σεβ. Μητρ. Ἐδέσσης, Πέλλης καὶ Ἀλμωπίας κ. Ἰωήλ Φραγκᾶκος.

Σεβ. Μητρ. Ρόδου κ. Κύριλλος.

Ἀρχιμ. Ἀθανάσιος Σιμωνοπετρίτης, Ὑμνογράφος τῆς ΜΤ.Χ.Ε.

Ἀρχιμ. Νικόδημος Ἀεράκης.

Γερόντισσα Ἰσιδώρα, Καθηγουμένη Ἰ. Μ. Ἀγ. Ἱεροθέου Μεγάρων.

Μοναχὴ Ἰσιδώρα, Ἰ. Μ. Ἀγ. Ἰωάννου Μακρυνοῦ Ἀλεποχωρίου.

Χαράλαμπος Μ. Μπούσιας, Ὑμνογράφος τῆς τῶν Ἀλεξανδρέων Ἐκκλησίας.

Κριτήρια συγγραφής νέων ακολουθιών

1. Απαιτείται σεβασμός από τους νεωτέρους ύμνογράφους προς τους παλαιότερους, ιδιαίτερα όταν οι προηγούμενοι έγραψαν με κόπους και θυσίες και μᾶς κατέλειπαν τήν πνευματική τους κληρονομιά προς αξιοποίησιν και ὄχι προς λήθην.
2. Ἐφόσον ἤδη ἔχει κοσμηθεῖ με ἱερὰ ἀκολουθία ἕνας νεώτερος ἅγιος ἢ ἀκόμη και παλαιότερος, ὀφείλει ὁ σύγχρονος ὑμνογράφος νὰ ἐξαντλεῖ πρωτίστως τήν ἔρευνά του μή τυχόν και ὑπάρχει κάποια ἀκολουθία προκειμένου νὰ μήν ὑπάρχει δεύτερη ἢ τρίτη ἢ περισσότερες. Καί φυσικά σέ περίπτωση ἐντοπισμοῦ παλαιᾶς ἀκολουθίας νὰ ἐρευνᾶται ἡ θεολογική ποιότητα και τὸ μέτρο τῶν ὕμνων της κι ἐφόσον δὲν εἶναι δόκιμος, νὰ συντάσσεται νέα με τήν Ἐγκριση τῆς Ἱερᾶς Συνόδου και νὰ ὑποσημειώνεται ὅτι ἡ παλαιότερα δὲν εἶναι ἐγκεκριμένη ἀπὸ τήν Ἱερὰ Σύνοδο.
3. Ἐπιτρέπεται ἡ σύνταξη μιᾶς νέας ἀκολουθίας γιὰ κάποιον νέον ἅγιον σὸ ἐορτολόγιον τῆς Ἐκκλησίας μας με παράμετρο τήν ἀγιοπνευματική προβολή τοῦ προσώπου τοῦ ἁγίου και ὅτι μέσω τῆς ὑμνολογίας τοῦ ἐν λόγω τιμωμένου ἁγίου νὰ δύναται ὁ κάθε πιστὸς νὰ κατανοεῖ εὐκόλως τὰ ὑμνολογούμενα και νὰ μήν χρειάζεται νὰ σπουδάσει κλασσική φιλολογία γιὰ νὰ ἀνακαλύψει ἄλλο λεξιλόγιον, δυσκολοκατανόητον, ἀκόμη και γιὰ τοὺς εἰδικούς γλωσσολόγους! Ἡ συγγραφή και ἡ σύνταξη νέων ἱερῶν ἀκολουθιῶν, κατὰ τήν ταπεινή μας ἄποψη, δὲν θὰ πρέπει νὰ ἀπέχει ἀπὸ τήν κατανόηση τοῦ μέσου πνευματικοῦ κόσμου, και δὴ ὄλων ἐκείνων ποὺ συχνάζουν στοὺς ναοὺς και τὰ μοναστήρια.
4. Ἐπιτρέπεται ἡ συμπλήρωση παλαιᾶς ἱερᾶς ἀκολουθίας ποὺ δὲν ἔχει ὑμνολογική πληρότητα και ἰδιαίτερος γιὰ ἐκείνους τοὺς ἁγίους ποὺ ἡ Ἐκκλησία μας τοὺς τιμᾷ ἰδιαίτερος με μεγαλοπρεπή τεμένη και περικαλεῖς ναοὺς και μεγάλες πανηγύρεις.
5. Δὲν ἐπιτρέπεται και δὲν εἶναι πρέπον ἕνας νεώτερος ὑμνογράφος νὰ κλέβει κατὰ τὸ δὴ λεγόμενον στίχους και τροπάρια ἀντιγραφικῶς προκειμένου νὰ παράξει ὑμνογραφικὸν ἔργον πρὸς ματαιοδοξίαν προσωπικὴν και ὄχι πρὸς ὄφελος τοῦ τιμωμένου ἁγίου ποὺ προτίθεται νὰ γεραίρει. Συχνάκις διαπιστώνεται ἐκ τῶν ἐπαϊόντων δυστυχῶς κι αὐτὸ τὸ πρωτάθλημα τῆς πνευματικῆς ὑποκλοπῆς στὶς ἡμέρες μας.
6. Στὶς λεγόμενες πλήρεις ἀκολουθίες ἡ Ἱερὰ Σύνοδος με Ἀπόφασή της δὲν ἐγκρίνει τὴ σύνταξη Χαιρετιστηρίων Οἴκων και Ἐγκωμίων και Παρακλητικῶν Κανόνων σὲ ἐπώνυμες εἰκόνες τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου, ὡς γεγονὸς καινοφανές και ἀπᾶδον πρὸς τήν μακραίωνα λατρευτικὴν παράδοσιν τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, γνωρίζουσαν μόνον τὸν Μέγα και τὸν Μικρὸν Παρακλητικὸν Κανόνα τῆς Θεοτόκου, οἵτινες δέον ὅπως ψάλλωνται εἰς πάσας τὰς περιπτώσεις. Οἰκονομία τις δύναται νὰ ὑπάρξη μόνον εἰς τήν περίπτωσιν τῶν Μεγαλυναρίων, ἐν οἷς δύναται νὰ προστεθῇ Μεγαλυνάριον ἀρμόζον εἰς τήν περίπτωσιν και τήν κατὰ τόπους παράδοσιν (Ἐγκύκλιος Ἱερᾶς Συνόδου 2507/Ἀριθμ. Πρωτ. 1766/6-7-1990). Χαιρετισμοὺς ἔχουμε κατὰ τήν παράδοσιν τῆς Ἐκκλησίας μας μόνον πρὸς τήν Ὑπεραγίαν Θεοτόκον και τὸν Τίμιον Σταυρόν,

ἄτινα, δέον ὅπως ψάλλωνται ἢ ἀναγινώσκονται εἰς πάσας τὰς περιπτώσεις (Ἐγκύκλιος Ἱερᾶς Συνόδου 2864/Ἀριθμ. Πρωτ. 1217/11-4-2008).

7. Σήμερα προκειμένου νὰ ἐκδοθεῖ σὲ ἐντυπη μορφή μία ἀκολουθία ἀπαραιτήτως πρέπει νὰ λάβει τὴν ἐγκριση τῆς Ἱερᾶς Συνόδου διὰ τῆς Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς Θείας Λατρείας καὶ Ποιμαντικοῦ ἔργου.
8. Κάθε νέα Ἱερὰ Ἀκολουθία διαβιβάζεται στὴν Ἱερὰ Σύνοδο μόνον καὶ ἀποκλειστικὰ ἀπὸ τὸν οἰκεῖον Μητροπολίτην, ὅστις καὶ προσωπικὰ πρέπει νὰ ἐνδιαφέρεται γιὰ τὴν τιμὴ τοῦ συγκεκριμένου ἀγίου καὶ σὲ συγκεκριμένο τόπο τῆς ἐπαρχίας του, ὅστις κατόπιν ἐνδελεχοῦς πρωτίστως μελέτης τῆς νέας ἀκολουθίας τοῦ συγκεκριμένου ὑμνογράφου, τὴν διαβιβάζει, εἰς διπλοῦν, στὸ ἀρμόδιο ὄργανο τῆς Ἱερᾶς Συνόδου μετὰ ἀναλυτικοῦ ὑπομνήματος εἰς τὸ ὁποῖον, δέον ὅπως ἐμπεριέχωνται τὰ ἐξῆς στοιχεῖα: α) Ὁ βίος καὶ τὸ ἔργον τοῦ τιμωμένου ἱεροῦ προσώπου, ἢ πλήρη ἱστορικὰ στοιχεῖα τοῦ ἐξαιρομένου θαυμαστοῦ γεγονότος, β) Ἡ πρᾶξις τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἀρχῆς διὰ τῆς ὁποίας ὀρίζεται ἡ λειτουργικὴ τιμὴ τοῦ ἐν λόγῳ ἱεροῦ προσώπου ἢ γεγονότος, ὡς καὶ ἡ ἡμερομηνία τῆς ἐορτῆς, γ) Στοιχεῖα διὰ τὰς συναφεῖς ὑπαρχούσας λειτουργικὰς Ἀκολουθίας, τῶν ὁποίων ἡ συμπλήρωσις ἢ ἀντικατάστασις ἐπιδιώκεται διὰ τῆς νέας ἀκολουθίας, καὶ τέλος δ) Ὁ εἰδικὸς λόγος ὁ ὁποῖος ἐπέβαλε τὴν σύνθεσιν τῆς νέας ἀκολουθίας, πρὸς ἐγκρισιν (Ἐγκύκλιον Σημείωμα Ἱερᾶς Συνόδου, Ἀριθμ. Πρωτ. 2976/1-6-1999). Κατόπιν ἡ Συνοδικὴ Ἐπιτροπὴ Θείας Λατρείας καὶ Ποιμαντικοῦ ἔργου ἀρμοδίως καὶ καταλλήλως ἀφοῦ ἐξετάσει τὸ ὅλον περιεχόμενον τῆς Ἱερᾶς Ἀκολουθίας ἀποφαίνεται στὴν Ἱερὰ Σύνοδο ἡ ὁποία καὶ θὰ ἐγκρίνει αὐτήν. Κατόπιν διαβιβάζει ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τὸ ἐγκριτικὸν ἔγγραφόν της εἰς τὸν ἕκασταχοῦ ἐνδιαφερόμενον Μητροπολίτην καὶ ἀφοῦ ἐκδοθεῖ ἡ Ἱερὰ Ἀκολουθία συμπεριλαμβανομένης εἰς τὴν ἔκδοσιν καὶ τὴν Ἀπόφασιν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, τότε ἀρμοδίως ἀποστέλλονται πρὸς τὴν Ἱερὰν Σύνοδον 5 ἀντίτυπα ἐξ αὐτῆς διὰ τὸ ἀρχεῖον αὐτῆς. Πολλὲς φορές ἡ ἀρμοδία Συνοδικὴ Ἐπιτροπὴ λαμβάνει ἤδη ἐκτυπωμένην τὴν ἀκολουθία, ἄρα ἤδη κυκλοφοροῦσαν ἐν τοῖς ἀναλογίαις, πρᾶγμα ἀπαράδεκτον καὶ οὐχὶ ἐκκλησιαστικῶς ὀρθόν. Ἡ συντασσόμενη νέα ἀκολουθία ἀποστέλλεται εἰς τὴν Ἱερὰν Σύνοδον εἰς τριπλοῦν εἰς δοκίμια, οὕτως ὥστε ἀφοῦ γίνουν οἱ σχετικὲς διορθώσεις, προσθήκες ἢ ἀφαιρέσεις, τότε λαμβάνει ἡ Ἐπιτροπὴ ἀπόφαση ἐν τῇ Συνεδρίᾳ αὐτῆς ὅπως τὴν ἀποστέλλει πρὸς ἐγκρισιν εἰς τὸ ἀνώτατον ὄργανον ποῦ εἶναι ἡ Ἱερὰ Σύνοδος. Ὡς ἐκ τούτου ἡ διαδικασία εἶναι χρονοβόρα καὶ ἀπαιτεῖ ὑπομονή. Συμπερασματικὰ εἰς τὴν Ἱερὰν Σύνοδον ὅσον ἀφορᾷ τὸ θέμα τῶν Ἱερῶν Ἀκολουθιῶν ὁ ἐνδιαφερόμενος δὲν εἶναι εἷς ἐκ τῶν λαϊκῶν, ἀλλὰ ὁ ἴδιος ὁ Ἐπίσκοπος καὶ Μητροπολίτης, ὅστις καὶ ἀσκεῖ πάντοτε τὴν Κυριαρχικὴν καὶ Πνευματικὴν ἄδειαν δι' ὅ,τιδὴποτε μέλλει γενέσθαι ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ του.
9. Πρέπει νὰ κατανοηθεῖ ὅτι ἡ παρουσία ἐνὸς νέου ἀγίου σὲ ἕναν τόπο, δὲν μπορεῖ ἐκ τῶν πραγμάτων νὰ γίνῃ γνωστὸς ἄμεσα ὑμνολογικὰ καὶ μόνον σὲ ὅλη τὴν Ἐκκλησία, ἀλλὰ καὶ ἐκτὸς τῶν ὁρίων αὐτῆς. Ἡ παγκοσμιοποίησις τῆς φήμης καὶ τῆς τιμῆς ἐνὸς Ἁγίου εἶναι πρωτίστως ἔργον Θεοῦ καὶ δευτερευόντως τῶν ὁποίων προσπαθειῶν τῶν ἀνθρώπων, κληρικῶν καὶ λαϊκῶν. Ἡ ὅλη προσπάθεια προβολῆς ἐνὸς νέου ἀγίου στὸν κόσμον, ὄχι μόνον διὰ τῶν ἱερῶν εἰκόνων του, ἀλλὰ καὶ διὰ τῆς συγγραφῆς ἱερᾶς ἀκολουθίας του

συμβάλλουν κατά πολύ, αλλά ή αγιότητα δέν εἶναι διαχειρήσιμη μόνον ἀπό τούς ἀνθρώπους ἀλλά ἀπό τήν Χάρη τοῦ Θεοῦ. Ὁ Ἅγιος μπορεῖ νά φθάσει παντοῦ, μόνον ἂν ὁ Θεός τὸ ἐπιτρέψει. Εἶναι κάτι πού δέν πρέπει νά ξεχνοῦμε ὅλοι μας. Κι ἀκόμη ὅσο καλὸς κι ἂν εἶναι ὁ ἀγιογράφος πού θά ζωγραφίσει τήν εἰκόνα τοῦ νέου ἀγίου κι ὅσο ἐπιδέξιος καὶ ταλαντοῦχος κι ἂν εἶναι ὁ ὑμνογράφος του, τίποτε δέν μποροῦν νά κατατορθωθεῖ ἐάν δέν τὸ θέλει Κύριος ὁ Θεός μας.

10. Ἐνα σημαντικό θέμα πού ἀφορᾷ τούς ἴδιους τούς ὑμνογράφους προκειμένου νά ὑμνολογήσουν κάποιον νέον ἅγιο εἶναι τὰ συναξαριστικά στοιχεῖα καὶ ὅτι ἀπορρέει ἐξ αὐτῶν. Ὁ ὑμνογράφος κατόπιν ἐντελεχοῦς μελέτης ὄλων αὐτῶν τῶν πληροφοριῶν ξεκινάει τὸ ὑμνολογικὸ ἔργο του. Κύριος παράγοντας εἶναι ή Χάρις καὶ ή φώτιση τοῦ Θεοῦ μας. Ὑπάρχουν περιπτώσεις πού ὁ ὑμνογράφος δέν ἔχει κανένα ἀπολύτως συναξαριστικὸ στοιχεῖο ἐκτὸς ὀλίγων πληροφοριῶν. Τότε μὲ τήν προσευχή καὶ τήν ἔμπνευση πού παρέχει ή Χάρις τοῦ Θεοῦ μας στὸν ὑμνογράφο συντάσσεται ή ἱερὰ ἀκολουθία, ἥ ἐάν δέν ὑπάρχει φώτιση παραμένει ὁ ἅγιος χωρὶς ἀκολουθία, ὅπως συμβαίνει σὲ πολλοὺς ἁγίους πού κοσμοῦν ὡστόσο τὸ στερῶμα τῆς Ἐκκλησίας μας. Προσωπικὰ καταθέτω πρὸς δόξαν Θεοῦ μιὰ ἐμπειρία πού εἶχα ὡς φοιτητῆς ἀπὸ τήν γνωριμία μου μὲ τὸν ἀείμνηστο ὑμνογράφο τῆς Μ.Τ.Χ.Ε. Γεράσιμο Μοναχὸ Μικραγιαννανίτη. Τὸν ρώτησα κάποιαστιγμὴ πού συζητούσαμε στὸκελλάκιτο: «Γέροντα πῶς γράφετε τὶς ἀκολουθίες;». Γιὰ νά λάβω τήν ἀπλή καὶ ἀστεία ἀπάντησή του: «Κάθομαι καὶ γράφω». Ἐπειδὴ παραξενεύτηκα ὁ Γέροντας μοῦ εἶπε: «Ὅτι πάντα τῆ ζωὴ μου διαβάζω τὴν Ἁγία Γραφή, τὰ πατερικὰ συγγράμματα καὶ φυσικὰ πολλὰ ἱστορικὰ βιβλία». Ἦθελε μὲ τὸν τρόπο του νά μοῦ πεῖ ὅτι ή συγγραφή εἶναι χάρισμα Θεοῦ, ἀλλὰ χρειάζεται καὶ ἐκ μέρους τοῦ ὑμνογράφου ἕνας ἀγῶνας, περισσότερο προσευχῆς καὶ πνευματικοῦ ἀγῶνα, μελέτης καὶ περισυλλογῆς.
11. Ἐνα ἄλλο θέμα πού ἄπτεται μὲ τὶς ἱερὲς ἀκολουθίες Ἁγίων εἶναι ὅτι σὲ κάποιες περιπτώσεις συντάσσονται ὀλόκληρες ἀκολουθίες πρὸ τῆς ἀγιοποιήσεως των ἀπὸ τήν ἐπίσημη Ἐκκλησία. Εἶναι κι αὐτὸ ἕνα δεῖγμα τῆς ἐποχῆς μας. Ἀπὸ τήν ἐκκλησιαστικὴ καὶ συναξαριστικὴ παράδοση τῆς Ἐκκλησίας μας ἔχουμε ἐντοπίσει πράξεις τιμῆς καὶ σεβασμοῦ πρὸς τὰ πρόσωπα ἁγίων πρὸ τῆς ἀγιοποιήσεως των. Πουθενὰ ἀπ' ὅσο προσωπικὰ προσπαθήσαμε νά ἐντοπίσουμε δέν εἶδαμε νά εἶναι ἕτοιμες οἱ ἱερὲς ἀκολουθίες των πρὸ τῆς Ἁγιοποιήσεως. Δικαιολογεῖται κατὰ κάποιο τρόπο τοπικὰ σὲ κάποιο μοναστήρι ἢ ἱερὸ ναὸ νά ψάλλεται κάποιο τροπάριο-ἀπολυτίκιο γιὰ τὸν ἁγιασμένο γέροντα ἢ ἱερέα, τὸ νά προσπαθοῦμε ὁμως νά ψάλλουμε καὶ νά ἀγρυπνοῦμε μὲ ὀλόκληρες παννυχίδες καὶ πλήρεις ἀκολουθίες ἁγίους πρὸ τῆς ἐπισήμου ἀγιοποιήσεως των, ταπεινὰ φρονοῦμε, ὅτι εἶναι λίαν ἐπιεικῶς ἀπαράδεκτον. Συνήθως οἱ γρήγορες αὐτὲς κινήσεις τινῶν ἐκ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ περιβάλλοντος μᾶλλον προκαλοῦν σχόλια καὶ σκανδαλισμοὺς στὶς συνειδήσεις τῶν πιστῶν. Χρειάζεται μέτρον διακρίσεως καὶ ὡς πρὸς αὐτὸ τὸ θέμα. Βλέπουμε τελευταίως νά ὑπάρχει μιὰ βιασύνη ἐκ μέρους ὄλων, κληρικῶν καὶ λαϊκῶν, γιὰ ἀγιοποιήσεις γνωστῶν μας προσώπων. Καὶ προκειμένου νά προλάβουμε τὰ πάνταγιὰ τήν εὐλογημένη ἐκείνη ὥρα τῆς ἀγιοποίησης τὰ

Έχουμε όλα έτοιμα, ακόμη και ναούς, εικονίσματα, εικονίτσες, φυλλάδες-ιερέες ακολουθίες, βιβλία με τούς βίους των κ.ά. πιό τραβηγμένα. Μήπως όλα αυτά κάπου μᾶς παγιδεύουν; Καιρός νὰ τὰ ἀξιολογήσουμε...

12. Ἡ Ἱερά Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος κάνει «*Οἰκονομία τις εἰς τὸ ὅλον θέμα τῆς Ἐγκρίσεως νέων Ἱερῶν Ἀκολουθιῶν, δύναται νὰ ὑπάρχη εἰς τὰς περιπτώσεις τοπικῶν ἢ νεοφανῶν Ἁγίων καὶ ἀσφαλῶς μόνον διὰ τοπικὴν χρῆσιν, ἵνα μὴ τελικῶς καταλιμπάνηται ἡ Παρακλητικὴ, τὸ σπουδαιότατον καὶ θεολογικώτατον τοῦτο λειτουργικὸν βιβλίον, λόγω τῆς καθημερινῆς χρήσεως Ἀσματικῶν Ἀκολουθιῶν τῶν Ἁγίων τῆς ἡμέρας*» (Ἐγκύκλιος Ἱεραῖς Συνόδου 2864/Ἀριθμ. Πρωτ. 1217/11-4-2008).

Προτάσεις

1. Νὰ δημιουργηθεῖ ἓνα παράρτημα στῆ Βιβλιοθήκη τῆς Ἱεραῖς Συνόδου ἢ μιὰ ἐξειδικευμένη Λειτουργικὴ Βιβλιοθήκη (σὲ χειρόγραφη , ἔντυπη καὶ ἠλεκτρονικὴ μορφή) γιὰ τὴν συγκέντρωση ὅλων τῶν λειτουργικῶν φυλλάδων (ἐκδόσεων λειτουργικῶν βιβλίων καὶ ἱερῶν ἀκολουθιῶν, ἀκόμη καὶ ἀνεκδότων).
2. Νὰ γίνει μιὰ λεπτομερῆς ἠλεκτρονικὴ καταγραφή ὅλων τῶν Ἱερῶν Ἀκολουθιῶν (συμπεριλαμβανομένων τῶν ὀνομάτων τῶν ὑμνογράφων, τοῦ τρόπου, τοῦ τόπου, τοῦ χρόνου τῆς ἐκδόσεως κ.ά.).
3. Νὰ ἀνεβεῖ ὅλη αὐτὴ ἡ καταγραφή στὸ διαδίκτυο γιὰ εἶναι προσβάσιμη σὲ ὅλους τοὺς φιλακόλουθους πιστοὺς, ἀλλὰ κυρίως νὰ τὴν ἐπισκέπτονται τακτικὰ οἱ δόκιμοι ὑμνογράφοι, οὕτως ὥστε νὰ ἀποφεύγονται διπλές, τριπλές καὶ ἔτι περισσότερες γιὰ τὸν ἴδιο ἅγιο ἱερέες ἀκολουθίες.
4. Μὲ τὸν τρόπο αὐτὸ νὰ παγιωθοῦν στὸ Τυπικὸ τῆς Διατάξεως τῶν ἁγίων οἱ ἱερέες ἀκολουθίες τῶν δοκιμοτέρων ὑμνογράφων μὲ κριτήρια παλαιότητας καὶ ἁγιότητος γιὰ ὅσους ἐξ αὐτῶν τιμήθηκαν στῆ συνείδηση τῆς Ὁρθόδοξου Ἐκκλησίας μας ὡς ἅγιοι καὶ ἔπονται τῶν νεωτέρων (ἐνν. ὑμνογράφων).
5. Σὲ περιπτώσεις ὑπάρξεως πολλῶν ἱερῶν ἀκολουθιῶν γιὰ τὸ ἴδιο πρόσωπο ἁγίου νὰ ἀποφασίζει ἡ Ἱερά Σύνοδος, λαμβάνοντας σοβαρὰ ὑπόψιν τῆς τῆς εἰσηγήσεις τῶν ἐπαϊόντων καὶ φυσικὰ νὰ πάρουν ὅλες οἱ ὑπάρχουσες ἐν χρῆσει ἱερέες ἀκολουθίες εἰδικὴ ἔγκριση, ἢ ὁποία καὶ θὰ ἀναγράφεται κάτω ἀπὸ τὸν τίτλο τῆς κάθε Ἱεραῖς Ἀκολουθίας, μὲ τὴν ἔνδειξη «Τῆ Ἐγκρίσει τῆς Ἱεραῖς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἀριθμ. Ἀποφάσεως καὶ ἡμερομηνία».
6. Ὡς ἐκ τούτου ἅπαντες οἱ ἐν Ἑλλάδι κληρικοί, ἐπίσκοποι, πρεσβύτεροι, διάκονοι, μοναχοί, μοναχές, καὶ κατώτερος κληρὸς ποτὲ δὲν θὰ πρέπει νὰ εἰσάγουν κάτι στὴν Ὁρθόδοξο Λατρεία τὸ ὁποῖον δὲν θὰ φέρει τὴν σφραγίδα τῆς Ἱεραῖς Συνόδου, γιὰ νὰ μὴν καταστρατηγεῖται ἡ ἐνιαῖα τυπικὴ τάξη καὶ ὁμοιομορφία στὴν Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος εἰς τὴν ὁποία ὀφείλουμε ὅλοι μας τὸν σεβασμὸ καὶ τὴν ὑπακοή.
7. Τὸ ὅλον τοῦτο ἐγχείρημα ἀπαιτεῖ μὲν χρόνο καὶ οἰκονομικὴ στήριξη. Δύναται ὅμως ἡ Ἐκκλησία μας νὰ ζητήσει τὴν συνδρομὴ τῶν φιλακολούθων ἐκείνων συλλεκτῶν τῶν ἱερῶν ἀκολουθιῶν, τῆς περισσότερες φορές λαϊκῶν ἀνθρώπων,

οὕτως ὥστε μέσα σέ σύντομο χρονικό διάστημα νά γίνει ἡ συλλογή καί φυσικά νά διαφυλαχθεῖ ὅλη αὐτή ἡ ὑμνογραφική παραγωγή ἀπό τή λήθη τοῦ χρόνου καί ἀπό τυχαῖες καταστροφές αὐτῶν ἀπό τήν μὴ ἀξιοποίηση τούτου τοῦ ὑλικοῦ ἀπό κληρονόμους ἀδασεῖς καί ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀδιάφορους.

8. Ἡ Ἱερά Σύνοδος δύναται νά ζητήσῃ πρὸς ἐπίτευξιν τῶν ἀνωτέρω τῆ συνδρομῆ καί βοήθεια τῶν ἐλληνικῶν Πανεπιστημίων, ἀλλὰ καί ἀγιολογικῶν ἰδρυμάτων τῆς Ἑλλάδος καί τοῦ Ἐξωτερικοῦ, καθὼς ἐπίσης νά συνεργασθεῖ μὲ Βιβλιοθήκες ἐν Ἑλλάδι καί Ἐξωτερικοῦ.
9. Δύναται ἀκόμη νά γίνει μιὰ πρόταση πρὸς τοὺς Σεβασμιωτάτους Μητροπολίτας τῆς Ἑλλαδικῆς Ἐκκλησίας νά καταγράψουν ποιοὶ ἐκ τῶν ἀγίων τῆς ἐπαρχίας τους δὲν κοσμοῦνται μὲ ἰδιαίτερες ἱερές ἀκολουθίες, οὕτως ὥστε οἱ δυνάμενοι ὑμνογράφοι νά ἀναλάβουν ὁ καθένας μὲ τὸν τρόπο του, ἔχοντας καί τὴν δυνατότητα τῆς ἐπιλογῆς, τὴν ὑμνολογικὴ συγγραφή μὲ ἀνάθεση καί ἄδεια ἀπευθείας ἐκ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, προκειμένου νά ἀποφεύγονται ταυτόχρονες συγγραφές.

Τὰ περιεχόμενα τῶν νεωτέρων ἱερῶν ἀκολουθιῶν

Ἡ ἐπισταμένη μελέτη τῶν ἱερῶν ἀκολουθιῶν, καί μόνον ἀπὸ τοὺς τίτλους αὐτῶν, ἀποδεικνύει περίτρανα ὅτι οἱ νεώτεροι ὑμνογράφοι γράφουν γιὰ ὅλους καί γιὰ ὅλα τὰ θέματα. Ἐκτὸς τῶν συγκεκριμένων ὑμνολογουμένων μορφῶν-προσώπων, οἱ ὑμνογράφοι προσπαθοῦν νά ἀναδείξουν:

Οἱ Ὑμνογράφοι ἀναδεικνύουν κληρικούς (Πατριάρχες, Μητροπολίτες, Ἐπισκόπους, Πρεσβυτέρους, Διακόνους κ.ἄ) μὲ σκοπὸ τὴν ἀνάδειξη τῆς ἱερωσύνης:

Ἀκολουθία τοῦ Ὁσίου Θεοφάνους, **ἐπισκόπου Ξάνθης καὶ Περιθεωρίου**, 3/5.

Ἀκολουθία τοῦ Ἁγ. Λουκᾶ, **Ἀρχιεπισκόπου Συμφερουπόλεως καὶ Κριμαίας**, τοῦ ἱατροῦ.

Ἀκολουθία τοῦ Ἁγίου Νέου **Ἱερομάρτυρος** Φιλουμένου τοῦ Κυπρίου, 29/11.

Ἀκολουθία τοῦ Ἁγ. Τιμοθέου, **ἐπισκόπου Εὐρίπου**, ὁ ἐκ Καλάμου, 16/8.

Κανὼν Παρακλητικὸς εἰς τὸν Ἅγιον Νέον **Ἱερομάρτυρα** Κύριλλον τὸν Λούκαριν, Πατριαρχεῖον Ἀλεξανδρείας.

Ἀκολουθία Ἁγ. Ἀθανασίου τοῦ θαυματουργοῦ, Πατριαρχοῦ Κων/πόλεως, 21/8.

Οἱ Ὑμνογράφοι ἀναδεικνύουν μοναχοὺς (ὁσιομάρτυρες, ὁσίους) μὲ σκοπὸ τὴν ἀνάδειξη τοῦ μοναχισμοῦ:

Ἀκολουθία τοῦ ἁγίου Ὁσιομάρτυρος Παύλου τοῦ ἐν Τριπόλει, 22/5.

Ἀκολουθία εὐρέσεως Τιμίας Κάρας Ὁσίας Ματρώνης τῆς Χιοπολίτιδος, 15/7.

Ἀκολουθία τοῦ Ὁσίου Χριστοδούλου τοῦ ἐν Πάτμῳ, 16/3.

Ἀκολουθία τοῦ Ὁσίου Νικάνορος Γρεβενῶν, 7/8.

Ἀκολουθία Ὁσίου Νικήτα Θηβῶν, 23/6.

Ἀκολουθία τοῦ Ὁσίου Θεοδοσίου Ἀργοῦδος, 7/8.

Ἀκολουθία τοῦ Ἁγ. Ὁσιομάρτυρος Γερασίμου τοῦ ἐκ Μεγάλου Χωρίου Εὐρυτανίας, 3/7.

Ἀκολουθία τῆς Ὁσίας Μελῶ ἐν Βρουρρίνῃ τῆς Κῶ, τῷ 1ῳ Σαββάτῳ Ἰουλίου (ἀπὸ 1-7/7).

Ἀκολουθία τῆς Ὁσίας Μητρὸς ἡμῶν Πελαγίας τῆς ἐκ Τήνου, 23/7.

Ἀκολουθία τοῦ Ὁσίου Δημητρίου τοῦ Νέου τοῦ ἐν Βουκουρεστίῳ, 27/10.

Ἀκολουθία τοῦ Ὁσίου Ἰωάννου τῆς Ρίλας, 19/10.

Πανηγυρική Ἀσματική Ἀκολουθία τῶν Ὁσίων καὶ Θεοφόρων Κολλυβάδων Πατέρων, τὸ Σάββατο τῆς Διακαινησίμου ἐβδομάδος.

Ἀκολουθία τοῦ Ὁσίου Μαξίμου τοῦ Καυσοκαλυβίτου, 13/1.

Ἀσματική Ἀκολουθία εἰς τιμὴν καὶ μνήμην Διονυσίου τοῦ ῥήτορος καὶ Μητροφάνους τῶν Μικραγιαννανιτῶν, 9/7.

Ἀκολουθία Ὁσιομάρτυρος Γεδεών τοῦ Καρακαλληνοῦ, 30/11.

Ἀκολουθία Ὁσίου Μακαρίου τοῦ Βατοπαιδινοῦ, 8/1.

Ἀκολουθία τοῦ ἐν Ἁγίοις Πατρὸς ἡμῶν Νικοδήμου τοῦ Ἀγιορείτου, 14/7.

Ἀκολουθία Παναγίας Ἄξιον Ἑστί, 11/6.

Ἀκολουθία τῶν Ὁσιομαρτύρων Θεοφάνους καὶ Παΐσιου τῶν Κολλυβάδων, 8/11.

Ἀκολουθία τοῦ Ὁσίου καὶ Θεοφόρου Πατρὸς ἡμῶν Παΐσιου τοῦ Ἀγιορείτου, 12/7.

Ἀκολουθία τοῦ Ἁγ. Ὁσιομάρτυρος Νεκταρίου τοῦ Ἀγιαννανίτη ἐκ Βρυούλων, 11/7.

Ἀκολουθία τοῦ Ὁσίου Ἀντίπα τοῦ Ἀθωνίτου, 10/1.

Ἀκολουθία ἐτέρα Ἁγ. Δημητρίου καθὼς ψάλλεται στὴν Ἱερὰ Μονὴ Μεγίστης Λαύρας Ἁγ. Ὅρους, 26/10.

Ἀκολουθία τῶν Ἁγίων ἑνδεκαριθμῶν τῆς Μονῆς Διονυσίου, ψαλλομένη τὴν Γ΄ Κυριακὴν Ματθαίου, ἧτοι τὴν Β΄ Κυριακὴν μετὰ τὴν Κυριακὴν τῶν Ἁγίων Πάντων.

Ἀκολουθία Ὁσίου Ἰγνατίου τοῦ Σιναΐτου, 29/1.

Ἀκολουθία Ὁσίου Δανιὴλ τοῦ Μετεωρίτου, 16/8.

Ἀκολουθία Ὁσίου Εὐτυχίου, Κτίτορος Μονῆς Ἱερέων Πάφου, 8/8.

Ἀσματική Ἀκολουθία εἰς τιμὴν καὶ μνήμην τοῦ Ὁσίου Ἡσαΐου τοῦ ἐν Κύκκω.

Ἀκολουθία Ὁσίου Σαμψῶν τοῦ Ξενοδόχου, 27/6.

Ἀκολουθία Ὁσίου Ἠλία τοῦ Σικελιώτη, 17/8.

Ἀκολουθία τοῦ Ὁσιομάρτυρος Νεοφύτου τοῦ Ἀμοργινοῦ, 6/4.

Ἀκολουθία τοῦ Ὁσίου καὶ Θεοφόρου Πατρὸς ἡμῶν Σάββα τοῦ διὰ Χριστὸν σαλοῦ τοῦ ἐν Εὐβοίᾳ ἀσκήσαντος, 15/6.

Ἀκολουθία Ἁγίου Ὁσιομάρτυρος Δαμιανοῦ (+1568) κτίτορος Ἱ. Μ. Τιμίου Προδρόμου Ἀγιάς, 14/2.

Ἀκολουθία ἐπὶ τῇ ἀνακομιδῇ τῶν λειψάνων τοῦ Ὁσίου Γεωργίου Καρσλίδη, τοῦ ἐν Ἱερᾷ Μονῇ Σίψας Δράμας, 9/2.

Οἱ Ὑμνογράφοι ἀναδεικνύουν τόπους (πόλεις, χωριά, νήσους, πατριαρχεῖα, μητροπόλεις, ναοὺς, μοναστήρια κ.ἄ) μὲ σκοπὸ τὴν ἀνάδειξή τους καὶ φυσικὰ τὸν πνευματικὸ καὶ οἰκονομικὸ προσπορισμό:

Ἀκολουθία πάντων τῶν ἐν **Λέσβω** Ἁγίων, τῇ 1ῃ Κυριακῇ μετὰ τῶν Ἁγίων Πάντων.

Ἀκολουθία πάντων τῶν ἐν **Σάμω** Ἁγίων, τῇ 1ῃ Κυριακῇ μηνὸς Αὐγούστου (ἀπὸ 1/8 ἕως 7/8).

Ἀκολουθία Συνάξεως Ἁγίων **Μητροπόλεως Διδυμοτείχου**, τῇ 3ῃ Κυριακῇ τοῦ Μαΐου (14ῃ ἢ 20ῃ τοῦ μηνός).

Ἀκολουθία εἰς τὸν Βασιλέα Ἁγίου Ἰωάννην τὸν Βατάτζην, τὸν ἐκ **Διδυμοτείχου**, 4/11.

Ἀκολουθία τῶν ἐν **Καστορίᾳ** Ἁγίων ψαλλομένη τὴν 3^η Κυριακῇ Νοεμβρίου.

Ἀκολουθία τῶν 14 ἐν **Λαρίσῃ** Ἁγίων, ψαλλομένη τὴν 1^η Κυριακῇ Νοεμβρίου.

Ἀκολουθία Ἁγίων **Λευκάδος** ψαλλομένη τὴν 3^η Κυριακῇ τοῦ Νοεμβρίου.

Ἀκολουθία εὐρέσεως Ἱερῶν Λειψάνων Νεομάρτυρος Ἰωάννου ἐκ **Κονίτισης**, 4/1.

Ἀκολουθία Ὁσίου Νικήτα **Θηβῶν**, 23/6.

Ἀκολουθία Ἁγίων τῶν ἐν τῇ Ἱερᾷ Μητροπόλει **Θεσσαλιώτιδος**, ψαλλομένη τὴν Κυριακῇ μετὰ τὴν Ὑψωσιν Τιμίου Σταυροῦ (ἀπὸ 15-20/9).

Ἀκολουθία τοῦ Ἁγ. Ὁσιομάρτυρος Παύλου τοῦ ἐν **Τριπόλει**, 22/5.

Ἀκολουθία εὐρέσεως Τιμίας Κάρας Ὁσίας Ματρώνης τῆς **Χιοπολίτιδος**, 15/7.

Ἀκολουθία τῶν Ἁγίων Νεομαρτύρων Χρήστου καὶ Πανάγου **Γαστούνης Ἡλείας**, 9/3.

Ἀκολουθία τοῦ Ἁγ. Ἀνθίμου τοῦ **Κεφαλλήνος**, 4/9.

Ἀκολουθία τοῦ Ὁσίου Νικάνορος **Γρεβενῶν**, 7/8.

Ἀκολουθία τοῦ Ὁσίου Θεοδοσίου **Ἀργολίδος**, 7/8.

Ἀκολουθία τοῦ Ὁσίου Θεοφάνους, ἐπισκόπου **Ξάνθης καὶ Περιθεωρίου**, 3/5.

Ἀκολουθία τοῦ Ἁγ. Ὁσιομάρτυρος Γερασίμου τοῦ ἐκ **Μεγάλου Χωρίου Εὐρυτανίας**, 3/7.

Ἀκολουθία τοῦ Ἁγ. Νεομάρτυρος Ἰωάννου τοῦ ἐν **Σέρραις**, 12/5.

Ἀκολουθία τοῦ Ἁγ. Νεομάρτυρος Ζαφειρίου τοῦ ἐν **Θεσσαλονίκη**, 11/6.

Ἀκολουθία τῆς Ἁγ. Θεοδώρας Βασιλίσσης **Ἄρτης**, 11/3.

Ἀκολουθία τοῦ Ἁγ. Νεομάρτυρος Θεοδώρου τοῦ Βυζαντίου ἐν **Λέσβῳ**, 17/2.

Ἀκολουθία τοῦ Ἁγ. Νεομάρτυρος Ζαχαρία τοῦ ἐκ **Πατρῶν**, 20/1.

Ἀκολουθία τοῦ Ἁγ. Γεωργίου Καρσλίδη, **Δράμας**, 4/11.

Ἀκολουθία τῶν Ἁγ. ἐνδόξων ἰσαποστόλων καὶ αὐταδέλφων Κυρίλλου καὶ Μεθοδίου τῶν **Θεσσαλονικέων**, φωτιστῶν τῶν Σλάβων καὶ ἀπάσης τῆς Εὐρώπης, 11/5.

Ἀκολουθία τοῦ Ἁγ. Νεομάρτυρος Ματθαίου **Κρήτης**, 18/8.

Ἀκολουθία τοῦ Ὁσίου Χριστοδούλου τοῦ ἐν **Πάτμῳ**, 16/3.

Ἀκολουθία Πάντων τῶν ἐν **Ῥόδῳ** διαλαμψάντων Ἁγίων, ψαλλομένη τὴν Δ΄Κυριακὴ τῶν Νηστειῶν.

Ἀκολουθία εὐρέσεως Παναγίας Τσαμπίκας **Ῥόδου**, ψαλλομένη τὴν Κυριακὴ τῆς Σταυροπροσκυνησεως.

Ἀκολουθία τῆς Ὁσίας Μελῶ ἐν Βρουρρίνῃ τῆς **Κῶ**, τῷ 1ῳ Σαββάτῳ Ἰουλίου (ἀπὸ 1-7/7).

Ἀκολουθία τοῦ Ἁγίου Σάββα τοῦ Νέου τοῦ ἐν **Καλύμνῳ**, τῇ Ε΄ Κυριακῇ τῶν Νηστειῶν.

Ἀκολουθία τῆς Ὁσίας Μητρὸς ἡμῶν Πελαγίας τῆς ἐκ **Τήνου**, 23/7.

Ἀκολουθία Παναγίας τοῦ Χάρου, **Λειψοί**, 23/8.

Ὁ ἅγιος Μεγαλομάρτυς Δημήτριος ὁ **Θεσσαλονικεὺς**,

Ὁ ἅγιος Νεομάρτυς Ἰωάννης ὁ **Μονεμβασιώτης**,

Ὁ ἅγιος Νεκτάριος ὁ ἐν **Αἰγίνῃ**,

Ἀκολουθία τοῦ ἁγίου Ὁσιομάρτυρος Παύλου τοῦ ἐν **Τριπόλει**, 22/5.

Ἀκολουθία τοῦ Ἁγίου Νινιάκου, Ἐπισκόπου **Σκωτίας**, 16/9.

Ἀκολουθία τοῦ Ἁγ. Νεομάρτυρος Πλάτωνος, Ἐπισκόπου Ἑσθονίας, 14/1.

Ἀκολουθία τῆς Ἁγ. Μάρτυρος Εὐλαλίας τῆς ἐν Ἰσπανίᾳ, 22/8.

Ἀκολουθία τοῦ Ἁγ. Σεραφεῖμ τοῦ Σάρωφ, 2/1.

Ἀκολουθία τοῦ Ἁγ. Λουκᾶ, Ἀρχιεπισκόπου Συμφερουπόλεως καὶ Κριμαίας, τοῦ ἱατροῦ.

Ἀκολουθία τοῦ Ὁσίου Δημητρίου τοῦ Νέου τοῦ ἐν Βουκουρεστίῳ, 27/10.

Ἀκολουθία Ὁσίου Εὐτυχίου, Κτίτορος Μονῆς Ἱερέων Πάφου, 8/8.

Ἀκολουθία τοῦ Ὁσίου Ἰωάννου τῆς Ρίλας, 19/10.

Ἀσματικὴ Ἀκολουθία εἰς τιμὴν καὶ μνήμην τοῦ Ὁσίου Ἡσαΐου τοῦ ἐν Κύκκῳ.

Ἀκολουθία Ὁσίου Ἠλίας τοῦ Σικελιώτη, 17/8.

Ἀκολουθία τοῦ Ἁγ. Τιμοθέου, ἐπισκόπου Εὐρίπου, ὁ ἐκ Καλάμου, 16/8.

Ἀκολουθία Ἁγίου Νεομάρτυρος Νικολάου τοῦ ἐκ Μετσόβου, 17/5.

Ἀκολουθία Παναγίας τῆς Φανερωμένης Χιλιομοδίου Κορινθίας, 22/8.

Ἀκολουθία τοῦ Ὁσιομάρτυρος Νεοφύτου τοῦ Ἀμοργινοῦ, 6/4.

Ἀκολουθία Παναγίας Ροβελίστας Ἄρτης, 12/9.

Ἀκολουθία τοῦ Ὁσίου καὶ Θεοφόρου Πατρὸς ἡμῶν Σάββα τοῦ διὰ Χριστὸν σαλοῦ τοῦ ἐν Εὐβοίᾳ ἀσκήσαντος, 15/6.

Ἀκολουθία Ἁγίου Ὁσιομάρτυρος Δαμιανοῦ (+1568) κτίτορος Ἱ. Μ. Τιμίου Προδρόμου Ἁγιάς, 14/2.

Ἀκολουθία τοῦ Ἁγ. Νεομάρτυρος Ἰωάννου τοῦ Νάννου, τοῦ ἐκ Θεσσαλονίκης, 29/5.

Ἀκολουθία ἐπὶ τῇ ἀνακομιδῇ τῶν λειψάνων τοῦ Ὁσίου Γεωργίου Καρσλίδη, τοῦ ἐν Ἱερᾷ Μονῇ Σίψας Δράμας, 9/2.

Ἀκολουθία τοῦ Ἁγίου Νέου Ἱερομάρτυρος Φιλουμένου τοῦ Κυπρίου, 29/11.

Ἀκολουθία τοῦ Ἁγ. Ἐνδόξου Νέου Ὁσιομάρτυρος Μαλαχίου τοῦ Λινδίου τοῦ ἐν Ἱεροσολύμοις μαρτυρήσαντος, 29/9.

Κανὼν Παρακλητικὸς εἰς τὸν Ἅγιον Νέον Ἱερομάρτυρα Κύριλλον τὸν Λούκαριν, Πατριαρχεῖον Ἀλεξανδρείας.

Οἱ Ὑμνογράφοι ἀναδεικνύουν ἐπαγγέλματα σχετιζόμενα μὲ τὶς μορφές τῶν ἀγίων:

Ἀκολουθία Ὁσίου Σαμψῶν τοῦ **Ξενοδόχου**, 27/6.

Ἀκολουθία τοῦ Ὁσίου Εὐφροσύνου τοῦ **Μάγειρα**,

Ἀκολουθία Ἀγ. Νικολάου τοῦ Νεομάρτυρος τοῦ **Παντοπώλη** τοῦ Καρπενησιώτου, 23/9.

Ἀκολουθία τοῦ Ἁγίου ἐνδόξου ἱερομάρτυρος Ἀντίπα, Ἐπισκόπου Περγάμου, τοῦ προστάτου τῶν **ὀδοντιάτρων**.

Ἀκολουθία τοῦ Ἀγ. Λουκᾶ, Ἀρχιεπισκόπου Συμφερουπόλεως καὶ Κριμαίας, τοῦ **ἱατροῦ**, 11/5.

Οἱ Ὑμνογράφοι ἀναδεικνύουν **ἱστορικὰ συμβάντα σχετιζόμενα μετὰ τὰς μορφὰς τῶν ἁγίων:**

Ἀκολουθία Ἀγ. Νεκταρίου Αἰγίνης **ἐπὶ αἰτήσῃ συγγνώμῃς** ἐκ μέρους τοῦ Πατριαρχείου Ἀλεξανδρείας, 15/1.

Ἀκολουθία **ἀνακομιδῆς τῶν ἱερῶν λειψάνων** τοῦ ἐνδόξου Μεγαλομάρτυρος Γεωργίου τοῦ Τροπαιοφόρου, 3/11.

Ἀκολουθία **ἐπαναφορᾶς τῆς Τιμίας κάρας** τοῦ ἁγίου ἐνδόξου Ἀποστόλου Ἀνδρέου τοῦ Πρωτοκλήτου στὴν Πάτρα, 26/9.

Οἱ Ὑμνογράφοι ἀναδεικνύουν **ἀκραῖες μορφὰς ἀσκητισμοῦ σχετιζόμενα μετὰ τὰς μορφὰς τῶν ἁγίων:**

Ἀκολουθία Ὁσίας Ἰσιδώρας τῆς **διὰ Χριστὸν σαλῆς**, 1/5.

Ἀκολουθία τοῦ Ὁσίου καὶ Θεοφόρου Πατρὸς ἡμῶν Σάββα τοῦ **διὰ Χριστὸν σαλοῦ** τοῦ ἐν Εὐβοίᾳ ἀσκήσαντος, 15/6.

Οἱ Ὑμνογράφοι ἀναδεικνύουν **νεώτερες καὶ νεοφανεῖς ἀκολουθίες σχετιζόμενες μετὰ τὴν περαιτέρω ἐξύμνηση τῆς Παναγίας μας:**

Ἀκολουθία τοῦ **Εὐαγγελισμοῦ τῆς Μεταστάσεως** τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου, 12/8.

Ἀκολουθία **εὐρέσεως καὶ ἐπανόδου Ἁγίας Ζώνης** εἰς τὴν Ἱερὰν Μονὴν Βατοπαιδίου, 10/10.

Οἱ Ὑμνογράφοι ἀναδεικνύουν εἰκόνες τῆς Παναγίας εὐρισκόμενες σὲ **Μονὰς καὶ Ναοὺς:**

Ἀκολουθία Παναγίας **Μυροβλυτίσης** ἱ.Μ. Ἀγ. Παύλου, ψαλλομένη τὴν Κυριακὴ μετὰ τῆς 1ης καὶ 7 Ὀκτωβρίου.

Ἀκολουθία Παναγίας **Πορταϊτίσης**, ψαλλομένη τῆ Τρίτῃ τοῦ Πάσχα.

Ἀκολουθία Παναγίας τῆς **Μητρὸς τῆς Ἀγάπης**, 3/2.

Ἀκολουθία Παναγίας τῆς **Φανερωμένης** Χιλιομοδίου, 22/8.

Ἀκολουθία Παναγίας **Ροβελίστας** Ἄρτης, 12/9.

Παράκλησις εἰς τὴν Παναγίαν τὴν **Ἀρβανίτισσαν**.

Οἱ Ὑμνογράφοι ἀναδεικνύουν Νεομάρτυρες:

Ἀκολουθία τῶν Ἁγίων Νεομαρτύρων Χρήστου καὶ Πανάγου **Γαστούνης Ἠλείας**, 9/3.

Ἀκολουθία τοῦ Ἀγ. Νεομάρτυρος Πλάτωνος, Ἐπισκόπου **Ἑσθονίας**, 14/1.

Ἀκολουθία Ἀγ. Νικολάου τοῦ Νεομάρτυρος τοῦ **Παντοπώλη** τοῦ Καρπενησιώτου, 23/9.

Ἀκολουθία τοῦ Ἀγ. Νεομάρτυρος Ματθαίου **Κρήτης**, 18/8.

Ἀκολουθία τοῦ Ἀγ. Νεομάρτυρος Θεοδώρου τοῦ Βυζαντίου ἐν **Λέσβῳ**, 17/2.

Ἀκολουθία τοῦ Ἀγ. Νεομάρτυρος Ζαχαρία τοῦ ἐκ **Πατρῶν**, 20/1.

Ἀκολουθία τοῦ Ἀγ. Νεομάρτυρος Ἰωάννου τοῦ ἐν **Σέρραις**, 12/5.

Ἀκολουθία τοῦ Ἀγ. Νεομάρτυρος Ζαφειρίου τοῦ ἐν **Θεσσαλονίκη**, 11/6.

Ἀκολουθία Ἁγίου Νεομάρτυρος Νικολάου τοῦ ἐκ **Μετσόβου**, 17/5.

Ἀκολουθία τοῦ Ἀγ. Νεομάρτυρος Ἰωάννου τοῦ Νάννου, τοῦ ἐκ Θεσσαλονίκης, 29/5.

Οἱ Ὑμνογράφοι ἀναδεικνύουν ξένους ἁγίους πρὸς τὸν Ἑλλαδικὸν ἄνθρωπον πού σταδιακὰ ἐφορμοῦν ἀπὸ ἄλλες Ὁρθόδοξες χώρες πού τείνουν νὰ λάβουν οἰκουμενικὰς διαστάσεις ὡς πρὸς τὴν τιμὴν:

Ἀκολουθία τοῦ **Ἀγ. Σεραφεῖμ τοῦ Σάρωφ**, 2/1.

Ἀκολουθία τοῦ **Ἀγ. Λουκά, Ἀρχιεπισκόπου Συμφερουπόλεως καὶ Κριμαίας**, τοῦ ἱατροῦ, 11/6.

Ἀκολουθία τοῦ **Ἁγίου Δημητρίου τοῦ Νέου τοῦ ἐν Βουκουρεστίῳ**, 27/10.

Ἀκολουθία τῶν νέων **Σέρβων Ἁγίων, Νικολάου Βελιμίροβιτς καὶ Ἰουστίνου Πόποβιτς**, 3/5.

Ἀκολουθία Ἀγ. Νικολάου Βελιμίροβιτς, 3/5.

Ἀκολουθιατῶν νέων Ρουμάνων ὁμολογητῶν τοῦ 20^{ου} αἰ.

Οἱ Ὑμνογράφοι ἀναδεικνύουν Συνάξεις Ἁγίων:

Ἀκολουθία Συνάξεως τῶν 20 Ἀγ. Ἀναργύρων, 17/10.

Οἱ Ὑμνογράφοι ἀναδεικνύουν Ἀγ. Βασιλείς:

Ἀκολουθία εἰς τὸν Βασιλέα Ἅγιον Ἰωάννην τὸν Βατάτζην, τὸν ἐκ Διδυμοτείχου, 4/11.

Οἱ Ὑμνογράφοι ἀναδεικνύουν ὁσιακὲς μορφὲς τοῦ ΑΓΙΟΥ ΟΡΟΥΣ

Πανηγυρική Ἀσματική Ἀκολουθία τῶν Ὁσίων καὶ Θεοφόρων Κολλυβάδων Πατέρων, τὸ Σάββατο τῆς Διακαινησίμου ἐβδομάδος.

Ἀκολουθία τοῦ Ὁσίου Μαξίμου τοῦ Καυσοκαλυβίτου, 13/1.

Ἀσματική Ἀκολουθία εἰς τιμὴν καὶ μνήμην Διονυσίου τοῦ ῥήτορος καὶ Μητροφάνους τῶν Μικραγιαννανιτῶν, 9/7.

Ἀκολουθία Ὁσιομάρτυρος Γεδεών τοῦ Καρακαλληνοῦ, 30/11.

Ἀκολουθία εὐρέσεως καὶ ἐπανόδου Ἁγίας Ζώνης εἰς τὴν Ἱερὰν Μονὴν Βατοπαιδίου, 10/10.

Ἀκολουθία Ὁσίου Μακαρίου τοῦ Βατοπαιδινοῦ, 8/1.

Ἀκολουθία τοῦ ἐν Ἁγίοις Πατρὸς ἡμῶν Νικοδήμου τοῦ Ἀγιορείτου, 14/7.

Ἀκολουθία Παναγίας Ἄξιον Ἑστί, 11/6.

Ἀκολουθία τῶν Ὁσιομαρτύρων Θεοφάνους καὶ Παΐσιου τῶν Κολλυβάδων, 8/11.

Ἀκολουθία τοῦ Ὁσίου καὶ Θεοφόρου Πατρὸς ἡμῶν Παΐσιου τοῦ Ἀγιορείτου, 12/7.

Ἀκολουθία τοῦ Ἀγ. Ὁσιομάρτυρος Νεκταρίου τοῦ Ἀγιαννανίτη ἐκ Βρυούλων, 11/7.

Ἀκολουθία τοῦ Ὁσίου Ἀντίπα τοῦ Ἀθωνίτου, 10/1.

Ἀκολουθία ἐτέρα Ἀγ. Δημητρίου καθὼς ψάλλεται στὴν Ἱερὰ Μονὴ Μεγίστης Λαύρας Ἀγ. Ὁρους, 26/10.

Ἀκολουθία τῶν Ἁγίων ἑνδεκαριθμῶν τῆς Μονῆς Διονυσίου, ψαλλομένη τὴν Γ' Κυριακὴν Ματθαίου, ἧτοι τὴν Β' Κυριακὴν μετὰ τὴν Κυριακὴν τῶν Ἁγίων Πάντων.

Άκολουθία Παναγίας Μυροβλυτίσσης ἱ.Μ. Ἁγ. Παύλου, ψαλλομένη τὴν Κυριακὴ μεταξύ τῆς 1ης καὶ 7 Ὀκτωβρίου.

Οἱ Ὑμνογράφοι ἀναδεικνύουν Ὅσιακές μορφές τοῦ ΣΙΝΑ

Άκολουθία Ὁσίου Ἰγνατίου τοῦ Σιναΐτου, 29/1.

Οἱ Ὑμνογράφοι ἀναδεικνύουν Ὅσιακές μορφές τῶν ΜΕΤΕΩΡΩΝ

Άκολουθία Ὁσίου Δανιὴλ τοῦ Μετεωρίτου, 16/8.

Βιογραφικὸ Σημείωμα

Ὁ Πρωτ. Θεμιστοκλῆς Χριστοδούλου γεννήθηκε στὴν Ὁρεστιάδα τοῦ Ἐβρου τὸ ἔτος 1969. Εἶναι ἀριστοῦχος πτυχιοῦχος τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς, Τμῆμα Θεολογίας τοῦ Α.Π.Θ. Ἔχει ὀλοκληρώσει δύο κύκλους Μεταπτυχιακῶν στὸν Τομέα τῆς Λειτουργικῆς καὶ Παλαιογραφίας καθὼς εἶναι κάτοχος Διδακτορικοῦ Διπλώματος στὸν Τομέα τῆς Λειτουργικῆς στὸ Pontificio Instituto Orientale τῆς Ρώμης μὲ θέμα: «Ἡ νεκρώσιμη ἀκολουθία κατὰ τοὺς χειρογράφους κώδικες 10^{ου}-12^{ου} αἰ.». Εἶναι ἔγγαμος μὲ τρία παιδιά. Διετέλεσε καθηγητῆς τῆς Α.Ε.Σ.Α., τῆς Ριζαρείου Ἐκκλησιαστικῆς Σχολῆς Ἀθηνῶν καὶ διδάσκει στὸ CityUCollege στὴν Ἀθήνα τὸ μάθημα τῆς Τελετουργικῆς. Εἶναι Ὑπεύθυνος Νεότητος στὸν ἱ. Ν. Ἁγ. Ἐλευθερίου-ὁδοῦ Ἀχαρνῶν καὶ Γραμματεὺς τῆς Ἡ' Ἀρχιεπισκοπικῆς Περιφερείας τῆς ἱ. Ἀρχ. Ἀθηνῶν. Εἶναι συγγραφέας πολλῶν λειτουργικό-ποιμαντικῶν πονημάτων. Ἔχει συμμετάσχει σὲ πολλὰ συνέδρια καὶ ἡμερίδες, ὁμιλεῖ σὲ Ἱερές Μητροπόλεις σὲ Ἱερατικὲς Συνάξεις γιὰ θέματα Ποιμαντικῆς Λειτουργικῆς, ἀρθρογραφεῖ σὲ ἐκκλησιαστικὰ περιοδικά, καθὼς ἐπίσης ἀσχολεῖται καὶ μὲ τὸ ἐκκλησιαστικὸ Ραδιόφωνο ὡς παραγωγὸς ἐκπομπῶν μὲ θέματα Ὁρθοδόξου Λατρείας. Εἶναι μέλος: α) τῆς Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς Θείας Λατρείας καὶ Ποιμαντικοῦ ἔργου καὶ β) τῆς Εἰδικῆς Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς Λειτουργικῆς Ἀναγεννήσεως.

Ὑμνογράφοι παλαιότεροι τῶν νῦν συγχρόνων:

Νικόδημος μοναχὸς Ἀγιορείτης.

Ἀθανάσιος Ἰβηρίτης.

Νικήτας, μετέπειτα μετωνομασθεὶς Νεῖλος καὶ Μητροπολίτης Ρόδου.

Νικηφόρος ἱεροδιάκονος.

Ἐμμανουὴλ ρήτοραστῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας.

Μιχαὴλ Εὐμορφόπουλος.

Ἄγ. Νικοδήμου τοῦ Ἀγιορείτου, Ἀκολουθία πάντων τῶν Νεοφανῶν
Μαρτύρων, τῶν μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Κων/πόλεως μαρτυρησάντων, καὶ
ὄτε τις βούλεται τὴν μνήμην τούτων ἐπιτελείτω.

Ἄγ. Νικοδήμου τοῦ Ἀγιορείτου, Νέον Μαρτυρολόγιον, ἥτοι Μαρτυρία
τῶν νεοφανῶν μαρτύρων, τῶν μετὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Κων/πόλεως κατὰ
διαφόρους καιροὺς καὶ τόπους μαρτυρησάντων, ἔκδ. 3^η Ἀστέρως, Ἀθήνα
1961.

Τῶν Ἁγίων Μακαρίου Κορίνθου, Νικοδήμου τοῦ Ἀγιορείτου, Νικηφόρου
Χίου καὶ διδασκάλου Ἀθανασίου Παρίου, Συναξαριστῆς Νεομαρτύρων,
ἔκδ. β' Ὁρθοδόξου Κυψέλης, Θεσσαλονίκη 1989.